

ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดความผิดฐานยกยอกทรัพย์นายจ้าง

จิราพรรณ จรุงผล

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ จิราพรรณ จรุงผล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษา ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ดร.รัชณี แดงอ่อน)

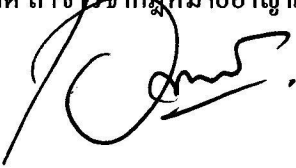
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ดร.รัชณี แดงอ่อน)

..... กรรมการ
(พันตำรวจโท ดร.ประลอง ศิริกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทีป ทับอัตรานนท์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ 17 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์รัชณี แดงอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทัฬหีตันนท อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้ที่มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

จิราพรรณ จรุงผล

54921117: สาขาวิชา: กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา; น.ม. (กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา)

คำสำคัญ: กฎหมาย/ การกำหนดความผิดฐานยักยอกทรัพย์สิน/ นายจ้าง

จิราพรรณ จรุงผล: ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินนายจ้าง (LEGAL ISSUES IN IMPOSING EMPLOYEE EMBEZZLEMENT OFFENSES) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: รัชณี แดงอ่อน, ร.ค., 58 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

ลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงานเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ของลูกจ้างกับนายจ้างเกิดจากสัญญาแรงงาน ซึ่งก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ต่อกันตามกฎหมาย เมื่อลูกจ้างต้องทำงานภายใต้บังคับบัญชาของผู้เป็นนายจ้าง นายจ้างย่อมต้องการลูกจ้างที่คนไว้วางใจ จึงทำให้คุณสมบัติของบุคคลผู้เป็นลูกจ้างเป็นสาระสำคัญ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริตเพราะงานบางประเภท ลูกจ้างจะต้องทำงานใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้าง หรืออาจต้องทำหน้าที่ครอบครองดูแลรักษาทรัพย์สินของนายจ้าง รวมถึงอาจต้องเป็นตัวแทนของนายจ้างในการรับมอบทรัพย์สินจากบุคคลอื่นมาให้ให้นายจ้าง หรือส่งมอบทรัพย์สินของนายจ้างให้บุคคลอื่น ลูกจ้างจึงเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้างมากกว่าบุคคลอื่น ๆ รวมถึงอาจใช้ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับนายจ้างฉกฉวยเอาผลประโยชน์ที่ควรเป็นของนายจ้างไปเป็นของตนเอง

ประมวลกฎหมายอาญามีการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยกำหนดบทลงโทษลูกจ้างที่กระทำความผิด นายจ้างหนักกว่าโทษของบุคคลทั่วไปหรือที่เรียกว่าเหตุฉกรรจ์ ในความผิดฐานลักทรัพย์ตาม มาตรา 334 โดยมาตรา 335 กำหนดให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้น หากเป็นการลักทรัพย์ของนายจ้างหรือทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้างตาม อนุ 11 เหตุผลคือลูกจ้างอยู่ใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้างมากกว่าบุคคลอื่น ย่อมมีโอกาสกระทำความผิดต่อทรัพย์สินได้มากกว่าบุคคลอื่น ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ เหตุใดความผิดฐานยักยอกตามมาตรา 352 ที่บัญญัติให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น หากเบียดบังเอาทรัพย์สินไปเป็นของตนเอง หรือบุคคลอื่นที่สามโดยทุจริต เป็นความผิด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความผิดฐานลักทรัพย์ จะเห็นได้ว่าความผิดฐานยักยอกไม่มีการกำหนดให้การกระทำความผิดของลูกจ้างมาต้องรับโทษหนักขึ้น ในทางข้อเท็จจริง การที่ลูกจ้างเอาทรัพย์สินของนายจ้างไปโดยทุจริตย่อมเป็นความผิด แต่หากทรัพย์สินที่ถูกเอาไปนั้นอยู่ในความครอบครองของนายจ้าง ลูกจ้างจะมีความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ถ้าทรัพย์สินอยู่ในความครอบครองของลูกจ้าง ลูกจ้างจะมีความผิดฐานยักยอก ทั้ง ๆ ที่ความผิดทั้งสองฐานลูกจ้างประสงค์เอาทรัพย์สินของนายจ้างไป อันเป็นการทำลายกรรมสิทธิ์ของนายจ้าง เช่นเดียวกันและลูกจ้างอยู่ในฐานะที่จะกระทำความผิดได้ยิ่งกว่าบุคคลอื่นและเป็นการทำลายความไว้วางใจของนายจ้าง เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยพบว่า ในกฎหมายต่างประเทศมีการบัญญัติความผิดฐานยักยอกไว้แตกต่างกัน เช่น กฎหมายมลรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ระบุความผิดของลูกจ้างที่ยักยอกทรัพย์สินของนายจ้างไว้โดยเฉพาะ หรือในกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่วางหลักกฎหมายอาญาเรื่องยักยอกโดยเน้นที่หลักความไว้วางใจเป็นพิเศษ ส่วนกฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี้ซึ่งกำหนดความฐานยักยอกไว้ 2 ลักษณะ คือ ความผิดที่เป็นเรื่องเบียดบัง และความผิดที่เป็นเรื่องไว้วางใจ ในขณะที่กฎหมายสหราชอาณาจักรซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์ ไม่มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นลักทรัพย์หรือยักยอกเพราะมีแนวคิดต่างเป็นการกระทำเพื่อให้ได้ทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิชอบเช่นกัน แตกต่างกันเพียงวิธีการเพื่อให้ได้ทรัพย์สินไปเท่านั้น

จากการวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าความผิดฐานยักยอกในกรณีลูกจ้างยักยอกทรัพย์สินนายจ้างเป็นการกระทำที่ฉกฉวยโอกาสจากความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างนายจ้างที่อยู่หลักแห่งความไว้วางใจ การที่ลูกจ้างทำความผิดเป็นการทำลายความไว้วางใจของนายจ้าง จึงควรกำหนดให้ลูกจ้างรับโทษหนักขึ้นกว่าการกระทำความผิดของบุคคลอื่น โดยกำหนดความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินนายจ้างไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หมวด 5 ความผิดฐานยักยอก ดังนี้

“มาตรา 352/1 ผู้ใดยักยอกทรัพย์สินที่เป็นของนายจ้าง ต้องระวางโทษจำคุก.....หรือปรับ.....หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ทั้งนี้เป็นการแก้ไข เพื่อให้ผู้เป็นลูกจ้างมีความซื่อสัตย์ซึ้งใจในการคิดที่จะกระทำความผิดมากขึ้น และให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

54921117: MAJOR: CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; LL.M. (CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY)

KEYWORDS: LEGAL ISSUES/ IMPOSING EMBEZZLEMENT OFFENSES/ EMPLOYEE WICHIAN SIMACHARN; LEGAL ISSUES IN IMPOSING EMPLOYEE EMBEZZLEMENT OFFENSES. ADVISORY COMMITTEE: RATCHANEE TAENG-ON, Ph.D., 58 P. 2018.

Employees or workers are important factors in economy. The relationship between employees and employers is based on the labor contract which gives rise to legal rights and obligations. The qualification of the employees whom the employer relies on is significant. Honesty, in particular, is the key due to the fact that employees must work closely with the employer's assets, keep the employer's assets, represent his employer to receive property from the third party to the employer or to hand over the property of the employer to the third party. Since the employee is more closely related to the employer's assets than any other persons, he may take advantage of his employer's interests without difficulty.

The Criminal Code defines the ground of property offenses by imposing penalties on employees who commit an offense against their employer as a serious offense. Article 334 refers to theft crime while Article 335 makes the offender more punitive in case of theft of the employer or any property in the possession of the employer according to subparagraph 11. The reason is that employees are closer to their employer's assets than others which leads to higher opportunity to commit an offense against property. The issue is that, according to Article 352, when embezzlement occurs, there is no provision which makes the offender who is an employee more punitive, unlike provisions regarding theft offenses. Providing the employee takes the employer's property fraudulently, it is an offense. However, if the property taken is in the possession of the employer, the employees are guilty of theft. In case the property is in the possession of the employee, he is guilty of embezzlement. The two offenses; theft and embezzlement, share the same intention of the employee which is to take the property and impair the ownership of the employer by using trust as an access.

It is found that embezzlement offenses are coded differently in foreign laws. For instance, Michigan State Law, The United States of America, imposes provisions regarding employee embezzlements specifically while the law of the Republic of France places the criminal code on embezzlement, emphasizing the principle of trust. In addition, the law of the Federal Republic of Germany imposes two types of embezzlement offenses; one is an act of embezzlement while the other emphasizes a matter of trust. On the other hand, the law of the United Kingdom, a common law system, has no offense against property. The purpose of both wrongful acts; theft and embezzlement, is to deprive others' rights in property by applying different methods.

The researcher found that employee embezzlement is the act that takes advantage of the relationship between employers and employees which is based on trust. Therefore, employees who commit embezzlement should be more severely punished than any others. Additional provisions should also be added in Criminal Code, Part 12, Section 5 Embezzlement as follows,

“Article 352/1 One who embezzles the property of his employer must be imprisoned for..... orfined or both.”

The additional provision is aimed to make employees have more self control and consider carefully before committing a crime against their employers' property as well as to make law enforcement more effective in accordance with current social conditions.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมุติฐานของการศึกษา.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์นายจ้าง.....	5
ความหมายของนายจ้างและลูกจ้าง.....	5
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม.....	7
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกระทำผิดหรือพฤติกรรมอาชญากรรม.....	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการลงโทษ.....	16
แนวความคิดและทฤษฎีในการกำหนดเหตุจูงใจ.....	20
3 หลักกฎหมายไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับความผิดฐานยักยอกทรัพย์.....	22
ลักษณะความผิดฐานยักยอกและความผิดฐานลักทรัพย์ในประเทศไทย.....	22
ความแตกต่างของความผิดฐานลักทรัพย์กับยักยอกทรัพย์.....	29
ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างลูกจ้าง.....	29
ลักษณะความผิดฐานยักยอกทรัพย์ในต่างประเทศ.....	30
4 วิเคราะห์ความผิดฐานยักยอกทรัพย์.....	48
ความผิดฐานยักยอกตามกฎหมายประเทศไทย.....	48
วิเคราะห์ความผิดฐานยักยอกเปรียบเทียบความผิดฐานลักทรัพย์.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	53
บทสรุป.....	53
ข้อเสนอแนะ.....	55
บรรณานุกรม.....	56
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาวะปัจจุบันสังคมประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสู่ความเจริญเติบโตและก้าวหน้าไปมาก ปัจจัยที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจที่จะขับเคลื่อนไปได้นั้น ต้องอาศัยกลุ่มแรงงานหรือลูกจ้างทั้งหลาย ในการผลิตสินค้าหรือให้บริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในสังคม เมื่อเศรษฐกิจเฟื่องฟูมีการขยายกิจการต่อ ยอดธุรกิจ ความต้องการจ้างงานก็เพิ่มขึ้น

สัญญาจ้างแรงงานเป็นนิติกรรมที่ก่อเกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือนายจ้างกับลูกจ้าง เป็นความสัมพันธ์ที่นายจ้างกับลูกจ้างมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายแรงงานฉบับต่าง ๆ โดยลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่ นายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดที่ลูกจ้างทำงานให้ ซึ่งต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ ทั้งนี้เมื่อลูกจ้างตกลงทำงานให้นายจ้างแล้ว นายจ้างก็มีอำนาจบังคับบัญชาตามข้อกำหนดเงื่อนไขการจ้างที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวของลูกจ้าง คุณสมบัติของลูกจ้างเป็นสาระสำคัญของการจ้าง การที่นายจ้างจะเลือกบุคคลใดมาเป็นลูกจ้างนอกจากจะคัดเลือกจากความรู้ความสามารถแล้ว บางครั้งต้องพิจารณาเรื่องบุคลิกภาพ อุปนิสัย ความซื่อสัตย์สุจริต หรือเรื่องอื่น ๆ ซึ่งรายละเอียดนั้นขึ้นอยู่กับประเภทหรือชนิดของงานที่จะจ้าง โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน เงินทอง หรือของมีมูลค่า ซึ่งการทำงานตามสัญญาจ้างอาจทำให้ลูกจ้างอยู่ในฐานะต้องทำหน้าที่ดูแล ครอบครอง บริหารจัดการทรัพย์สินเหล่านี้แทนนายจ้าง ซึ่งนายจ้างต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกลูกจ้างที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและไว้เนื้อเชื่อใจได้

นอกจากการหน้าที่ดูแล ครอบครอง บริหารจัดการทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งทำให้ลูกจ้างมีโอกาสกระทำความผิดในลักษณะหยิบฉวยหรือเอาทรัพย์สินของนายจ้างไปโดยทุจริต ลูกจ้างยังอาจอาศัยความไว้เนื้อเชื่อใจของนายจ้างเป็นช่องทางแสวงหาประโยชน์อื่น โดยไม่สุจริต ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจการงานของนายจ้างที่อาจเสียหายหรือขาดประโยชน์ที่พึงได้

ประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ มาตรา 335 บัญญัติว่า ผู้ใดลักทรัพย์ (11) ที่เป็นของนายจ้างหรืออยู่ในความครอบครองของนายจ้าง...ต้องระวางโทษจำคุก...ซึ่งบทบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้เสียหายต้องมีสถานะเป็นนายจ้างและผู้กระทำความผิดต้องมีสถานะเป็นลูกจ้าง ส่วนการลักทรัพย์มีลักษณะเป็นการที่ลูกจ้างหยิบ

ฉวยทรัพย์ของนายจ้างไป โดยอาศัยความเป็นลูกจ้างและนายจ้างทำให้สะดวกต่อการกระทำ ความผิด และความผิดฐานนี้ไม่สามารถยอมความได้ ขณะที่ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หมวด 5 ความผิดฐานลักขโมย มาตรา 352 บัญญัติ ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนเอง หรือบุคคลที่สาม โดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักขโมย ต้องระวางโทษ... และมาตรา 353 บัญญัติว่า ผู้ใดได้มอบหมายให้จัดการ ทรัพย์สินของผู้อื่น...กระทำความผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้นั้น ต้องระวางโทษ... ซึ่งความผิดฐานลักขโมย มีเงื่อนไขว่าเจ้าของทรัพย์สินได้ส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินให้แก่ผู้กระทำความผิด อาจเป็นการส่งมอบตามนิติสัมพันธ์หรือข้อตกลง รวมถึงการที่นายจ้างส่งมอบทรัพย์สินให้ลูกจ้างจัดการหรือดูแล ตามสัญญาจ้าง โดยมีบทบัญญัติมาตรา 365 บัญญัติความผิดในหมวดนี้เป็นการผิดอันยอมความได้ แต่ขณะที่ความผิดฐานลักขโมยไม่ได้บัญญัติเป็นการเฉพาะเจาะจงให้การลักขโมยทรัพย์ของนายจ้าง เป็นความผิดที่มีเหตุฉกรรจ์ต่างจากบัญญัติในเรื่องการลักทรัพย์ที่บัญญัติให้การลักทรัพย์นายจ้างนั้น เป็นการกระทำความผิดที่มีเหตุฉกรรจ์ เพียงแต่อาศัยการกำหนดองค์ประกอบของการกระทำความผิดตีความเทียบเคียงเท่านั้น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความผิดฐานลักทรัพย์ที่มีเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 เป็นฐานความผิดที่ยอมความไม่ได้ แต่ความผิดฐานลักขโมยโดยเฉพาะกรณีลักขโมยทรัพย์นายจ้าง ซึ่งเป็นการกระทำที่ทำลายความไว้เนื้อเชื่อใจของนายจ้าง และอาจส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อนายจ้างมากกว่ามูลค่าทรัพย์ที่มีการลักขโมย กลับเป็นความผิดที่ยอมความได้ ทั้งที่หากพิจารณาถึงสิ่ง ที่เสียหายจากการกระทำความผิด ความผิดฐานลักทรัพย์เป็นการกระทำที่มุ่งทำลายความเป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์ ส่วนความผิดฐานลักขโมยนอกจากจะทำลายความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แล้ว ยังทำลาย ความไว้เนื้อเชื่อใจที่นายจ้างมีต่อนายจ้างด้วย

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มฐานความผิดเกี่ยวกับการลักขโมยทรัพย์นายจ้าง เพื่อเพิ่มการ ยับยั้งซึ่งใจในการกระทำผิด จึงจำเป็นต้องมีอัตราโทษที่เหมาะสมแก่ความผิดที่เกิดขึ้นซึ่งแม้ว่าจะมี หลักกฎหมายอาญาบัญญัติให้ลงโทษผู้กระทำความผิดในฐานลักขโมย ผู้วิจัยจึงนำปัญหาดังกล่าวมา ศึกษาเกี่ยวกับความเหมาะสมของบทลงโทษในความผิดฐานลักขโมยทรัพย์ผู้อยู่ในฐานะลูกจ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์ของกฎหมายในความผิดฐานลักขโมยทรัพย์ของกฎหมายไทยและต่างประเทศ
2. เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานลักขโมยในไทยและต่างประเทศ

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินและการกำหนดบทลงโทษในประเทศไทย

4. เพื่อได้ปรับปรุงและข้อเสนอแนะ

สมมุติฐานของการศึกษา

พฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 นั้น ก่อให้เกิดความเสียหายแก่นายจ้างมาก ในฐานะของลูกจ้างจะได้รับโอกาสให้กระทำความผิดได้ง่ายและคุ้มต่อผลตอบแทนที่เกิดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับโทษความผิดฐานลักทรัพย์ อันมีฐานความผิดลักทรัพย์เหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 อีกทั้งเป็นฐานความผิดที่ยอมความไม่ได้ แต่ความผิดฐานยักยอกกลับไม่มีความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 335 ซึ่งมีเหตุลักทรัพย์นายจ้างรวมอยู่ด้วย แต่กลับไม่มีความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินนายจ้าง อีกทั้งบทลงโทษที่จะได้รับที่เบากว่าด้วยเหตุที่ว่าเป็นความผิดอันยอมความได้โดยนำทฤษฎีการลงโทษ เพื่อการป้องกันสังคมโดยการข่มขู่ยับยั้งผู้ที่จะกระทำความผิดให้เกรงกลัวโทษมาเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาวิเคราะห์จากตัวบทกฎหมาย บทความจากวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เอกสารประกอบการประชุมหรือการสัมมนา คำพิพากษาหรือคำสั่งศาล ความเห็นของนักนิติศาสตร์ นักวิชาการ และผลงานทางวิชาการอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

งานนี้ มุ่งศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการ การกำหนดความผิดฐานยักยอกและลักทรัพย์ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำหลักเกณฑ์การกำหนดความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินนายจ้างศึกษาบทลงโทษในและต่างประเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี และเจตนารมณ์ของกฎหมายในความผิดฐานยักยอกในประเทศและกฎหมายต่างประเทศ

2. ทำให้ได้ทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานลักขอกในไทยและต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานลักขอกทรัพย์สินและการกำหนดบทลงโทษในประเทศไทย
4. ได้ปรับปรุงและข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์นายจ้าง

ความหมายของนายจ้างและลูกจ้าง

ความสัมพันธ์ของลูกจ้างกับนายจ้างทั้งสองฝ่ายย่อมผูกพันกันตามสัญญาจ้างแรงงาน ต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ความหมายของนายจ้าง

ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า “นายจ้างหมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายความรวมถึง ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง

ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้กระทำการแทนด้วย

ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการได้ว่าจ้างด้วยวิธีเหมาแรงงาน โดยมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด รับช่วงไป ควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างอีกทอดหนึ่งก็ดี มอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดการหาลูกจ้างมาทำงาน อันมิใช่การประกอบธุรกิจจัดหางานก็ดี โดยการ ทำงานนั้นเป็นส่วนหนึ่ง ส่วนใด หรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบ ของผู้ประกอบการ ให้ถือว่าผู้ประกอบการเป็นนายจ้างของลูกจ้างดังกล่าวด้วย”

จากมาตรา 5 ที่กล่าวมีประโยชน์ทางกฎหมายคือ ช่วยแบ่งนายจ้างออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง นายจ้างตัวจริงคือผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างให้ และมีอำนาจบังคับบัญชาโดยตรงต่อลูกจ้าง เป็นอำนาจของนายจ้างในการสั่งเกี่ยวกับการทำงาน การติดตามงาน และการให้โทษแก่ลูกจ้าง ซึ่งการจะพิจารณาว่านิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องสองฝ่ายว่าเป็นนายจ้างกับลูกจ้างกันหรือไม่นั้นต้องดูที่ว่า นายจ้างมีอำนาจบังคับบัญชา นี้หรือไม่สำคัญ การดูว่านายจ้างมีอำนาจบังคับบัญชาหรือไม่ให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า นายจ้างนั้น มีข้อบังคับการทำงาน ระเบียบปฏิบัติงาน คำสั่งมีการกำหนดการให้ลูกจ้างทำงานตาม วัน เวลาที่กำหนด หรือไม่ ถ้าไม่มาทำงานสามวัน เวลาทำงานนั้นต้องลา กิจ ลาป่วย หรือลาลักษณะอื่นหรือไม่อย่างไร และหากลูกจ้างกระทำผิดข้อบังคับการทำงานนายจ้างมีอำนาจลงโทษลูกจ้างหรือไม่เป็นต้น

ประเภทที่สองคือ นายจ้างรับมอบ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนนายจ้างตัวจริง เช่น เจ้าของอู่รถมอบหมายให้นาย ก เป็นผู้จัดการอู่ และมีอำนาจในการว่าจ้าง

และปกครองบังคับบัญชา ลูกจ้างอื่น ๆ ภายในอุ้งรณัน เป็นต้น

ประเภทที่สามคือ นายจ้างตัวแทน หมายถึงในกรณีที่นายจ้างตัวจริงเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด ก็ต้องมีกรรมการบริษัทเป็นผู้มีอำนาจแสดงเจตนาแทนนายจ้างตัวจริงที่เป็นนิติบุคคล นั้น และยังรวมถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการบริษัทนั้นให้กระทำการแทนด้วย เช่น กรรมการมอบหมายให้นาย ข ผู้จัดการทั่วไปซึ่งเป็นลูกจ้างคนหนึ่งให้เป็นผู้กระทำการแทนในกิจการทั้งปวงของบริษัทก็ถือว่า นาย ข เป็นนายจ้างตัวแทนเช่นกัน แต่นายจ้างตัวแทนเหล่านี้ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว

ความหมายของลูกจ้าง

ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 5 วรรคสองบัญญัติว่า “ลูกจ้าง หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร” บุคคลคนหนึ่งจะเป็นใครก็ตามที่ไปตกลงทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งที่เป็นเจ้าของงานหรือเจ้าของกิจการซึ่งเรียกคือนายจ้าง โดยเป็นการทำงานเพื่อประสงค์สิ่งตอบแทนเรียกว่า ค่าจ้าง บุคคลนั้นเป็นลูกจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน คำว่า “ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร” บัญญัติไว้เพื่อตัดปัญหาโต้แย้งเนื่องจากกฎหมายบางฉบับหรือนายจ้างบางรายไม่เรียกชื่อบุคคลที่ทำงานในสถานประกอบการกิจการนั้นว่าลูกจ้างลูกจ้างตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึงลูกจ้างทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างทดลองงานลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างที่มีกำหนดเวลาการจ้างไว้แน่นอน (ทั้งระยะสั้นและระยะยาว) ลูกจ้างที่ไม่เต็มเวลา (Part-time) ลูกจ้างสัญญาจ้างพิเศษและรวมถึงลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านด้วย

ในความสัมพันธ์ของลูกจ้างกับนายจ้างทั้งสองฝ่ายย่อมผูกพันกันตามสัญญาจ้างแรงงาน ต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อกัน นายจ้างกำหนดหน้าที่ของลูกจ้างได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องมีความเป็นธรรมต่อลูกจ้างด้วย และหน้าที่ของลูกจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งหรือสัญญาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยมีสัมพันธ์พิเศษ ซึ่งต้องอาศัยความไว้นับเชื่อใจกันและนายจ้างย่อมคาดหวังว่าลูกจ้างจะประพฤติตนซื่อสัตย์สุจริตต่อนายจ้าง เมื่อต้องทำงานใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้าง โอกาสที่จะกระทำผิดจึงมีความสะดวกมากกว่า มีโอกาสใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้างมากกว่าผู้ที่อยู่ในฐานะอื่น

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

อาชญากรรม คือ พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นการละเมิดต่อกฎหมายที่ได้มีการบัญญัติไว้ และการกระทำนั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิต ทรัพย์สิน ความหมายของอาชญากรรมนั้นจะ

ไม่มีความหมายที่ตายตัว ดังนั้นพฤติกรรมใดที่จะเป็นอาชญากรรม ก็ต้องมีการบัญญัติเอาไว้เป็นกฎหมายก่อน อันเป็นหลักการเดียวกันทั่วโลก การพิจารณาความหมายของอาชญากรรมนั้นอาจแยกพิจารณาได้ตามศาสตร์และสำนักความคิดต่าง ๆ ดังนี้

อาชญากรรมตามความหมายของสำนักคลาสสิก

สำนักคลาสสิกถือว่า การกระทำใด ๆ จะเป็นอาชญากรรมได้นั้นจะต้องมีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน ตามหลักกฎหมายที่ว่า “Nullum crimen sine lege” ซึ่งแปลว่า “ไม่มีอาชญากรรมเมื่อปราศจากกฎหมาย” การที่สำนักคลาสสิกถือความหมายของอาชญากรรมตามกฎหมายมีสาเหตุ 2 ประการ อธิบายได้ดังนี้ ในสมัยที่สำนักกฎหมายคลาสสิกพัฒนาขึ้นมาขึ้นมานั้น เป็นช่วงที่ใช้กฎหมายอาญาในยุโรปและอังกฤษขาดความแน่นอนและไร้ขอบเขต โดยหากกฎหมายอันเป็นธรรมไม่ได้ สำนักคลาสสิกจึงเสนอแนวความคิดในการปฏิรูปการใช้บังคับกฎหมายขึ้น โดยกำหนดให้มีการระบุให้แน่ชัดว่ามีพฤติกรรมใดเป็นอาชญากรรมและมีโทษสถานใด นอกจากนั้นแล้วสำนักคลาสสิกต้องการศึกษาถึงอาชญากรรมมากกว่าศึกษาถึงพฤติกรรมทางอาชญากรรม นอกจากนี้สำนักคลาสสิกยังเน้นในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์และการยับยั้งของกฎหมายอาญา กฎหมายอาญาจะมีผลในการยับยั้งดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อมีการกำหนดไว้ชัดเจนว่า การกระทำอย่างไรเป็นอาชญากรรม และมีบทลงโทษ ซึ่งจะทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าละเมิดบทบัญญัติดังกล่าว ดังนั้นการมีบทบัญญัติที่แน่ชัดว่าการกระทำใดเป็นอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น (สุธาสินี ดอกชะเอม, 2552)

อาชญากรรมตามความหมายของสำนักปฏิฐานนิยม

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 และตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคที่วิทยาศาสตร์ธรรมชาติเริ่มเฟื่องฟูโดย ออกัส กองต์ (Auguste Comte) เป็นผู้ก่อตั้งสำนักปฏิฐานนิยม โดยการประยุกต์ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์มาปรับใช้ช่วยแก้ไขปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ และอาชญากรรม จึงก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ขึ้นที่จะศึกษาปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเรียกว่า “ปรัชญาวิทยาศาสตร์ทางอาชญาวิทยา” (Criminological positivism) โดยใช้หลักเหตุจำเป็น (Determinism) เป็นเครื่องกำหนดวิธีการค้นคว้าด้านอาชญากรรม กล่าวคือ ปรัชญาวิทยาศาสตร์มีความเชื่อที่ว่า ทุกปรากฏการณ์จะเกิดจากสาเหตุ เมื่อทราบถึงสาเหตุอาชญากรรมแล้ว การแก้ไขย่อมย่อมสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ใช่การออกกฎหมายและการลงโทษซึ่งสายไปแล้ว

ปรัชญาวิทยาศาสตร์ทางอาชญาวิทยา มีความเชื่อว่า “ทุกปรากฏการณ์จะเกิดจากสาเหตุ เมื่อทราบถึงสาเหตุอาชญากรรมแล้ว การแก้ไขย่อมสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่โดยการออกกฎหมายหรือการลงโทษ แต่โดยการหาทางป้องกันที่ต้นเหตุอาชญากรรม”

สำนักอาชญาวิทยาวิทยาศาสตร์ แบ่งออกได้เป็น 2 แนวสำนักความคิด คือ

1. สำนักอาชญาวิทยาวิทยาศาสตร์แนวภูมิศาสตร์

นักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมแนวภูมิศาสตร์มีความสนใจและศึกษาคิดค้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยาอย่างจริงจังแพร่หลาย โดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดมีความรู้และแนวความคิดใหม่ทางอาชญาวิทยาเกิดขึ้นมากมาย โดยนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมแนวภูมิศาสตร์ได้นำปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการอธิบายอาชญากรรม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ความกดดันของอากาศ ภูมิทัศน์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น

นักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมแนวภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ออดอล์ฟ เกตเลท์ (Adoophe Quetelet, 1796–1874) ซึ่งจบปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์ และเป็นนักวิชาการที่ริเริ่มศึกษาปรากฏการณ์อาชญากรรม โดยอาศัยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์และสถิติเข้ามาใช้ประกอบการศึกษาอาชญากรรม

จากการศึกษาและรวบรวมสถิติทางอาชญากรรม ออดอล์ฟ เกตเลท์ จึงได้เสนอความคิดใหม่ว่า “อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายมักปรากฏในอุณหภูมิอากาศร้อนมากกว่าอุณหภูมิอากาศหนาว” และในทางกลับกันนั้น “อาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์มักปรากฏในภูมิอากาศหนาวมากกว่าในภูมิอากาศร้อน” แนวความคิดดังกล่าวนี้จึงได้รับการขนานนามว่า “กฎอุณหภูมิของอาชญากรรม (Thermic law of crime)”

2. สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมแนวชีวภาค

สำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมแนวชีวภาคมีแนวความคิดหลักที่สืบเนื่องมาจากแนวความคิดของนายแพทย์ที่มีชื่อเสียง ซึ่งหันมาสนใจศึกษาค้นคว้าทางอาชญาวิทยาอย่างจริงจังจนเป็นที่ยอมรับยกย่องให้เป็นบิดาแห่งอาชญาวิทยาสมัยใหม่ คือ ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso)

การศึกษาชีวภาพของผู้มีพฤติกรรมก้าวร้าวและอาชญากรของลอมโบโรโซ ศึกษาลักษณะกะโหลกศีรษะ ขนาดของสมอง รวมทั้งส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย เช่น ส่วนสูง ความกว้างของหน้าอก และความยาวของช่วงแขน น้ำหนักตัว ฟัน เล็บ ตา ผิวหนัง กำไลของกล้ามเนื้อ ปฏิกริยาตอบโต้เมื่อได้รับความเจ็บปวดหรือทรมาน

จากการตรวจกะโหลกศีรษะของนักโทษประเภทที่กระทำความผิดไม่หยุดหย่อนหรืออาจเรียกได้ว่าเกิดมาเพื่อกระทำความผิด เมื่อทดลองผ่ากะโหลกศีรษะดูพบว่าด้านหลังของกะโหลกศีรษะที่ต่อกับไขสันหลัง มีลักษณะผิดปกติผิดปกติไม่เหมือนกับบุคคลปกติที่มีได้กระทำความผิด แต่กลับไปเหมือนหรือคล้ายคลึงกับมนุษย์ในสมัยป่าเถื่อนหรือเหมือนสัตว์ป่า ซึ่งลอมโบโรโซ เห็นว่าพวกนี้มีลักษณะถอยหลังทั้งในเรือนร่างและสัญชาตญาณ ยังมีความป่าเถื่อนที่ติดมาจากบรรพบุรุษทาง

สายเลือด (Atavism) ดังนั้น ลอมโบรโซจึงมีความเชื่อว่า “อาชญากร คือ เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ที่ด้อยคุณภาพกว่ามนุษย์ทั่วไป”

ลอมโบรโซ จึงได้เสนอแนวคิดเรื่องทฤษฎีอาชญากร โดยกำเนิด โดยทฤษฎีอาชญากร โดยกำเนิด ปรากฏในหนังสือชื่อ อาชญากร (A criminal) ซึ่ง ลอมโบโซ ได้เสนอว่าอาชญากรมีลักษณะทางชีวภาค ย้อนหลัง ไปสู่สภาพเช่นเดียวกับบรรพบุรุษครั้งดึกดำบรรพ์ ซึ่งอยู่ในการวิวัฒนาการขั้นต้น กล่าวคือ มีวิวัฒนาการต่ำกว่าบุคคลปกติ แต่จะคล้ายถึง นับว่าเป็นลักษณะตกทอดทางกรรมพันธุ์มาจากมนุษย์ยุคแรก ๆ ทำให้มีคุณภาพด้อยกว่ามนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 19 ซึ่งได้วิวัฒนาการถึงขั้นที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งสภาพที่ด้อยกว่ามนุษย์ปกตินี้ ถือเป็นความเสื่อมทรามมาแต่กำเนิด (อัจฉรียา ชุตินันท์, 2557)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดหรือพฤติกรรมอาชญากรรม

อาชญากรรมมีแนวโน้มของความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้น มีการพัฒนาควบคู่ไปกับความเจริญของสังคมและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี อาชญากรรมเป็นสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่มองว่าเป็นการกระทำผิดที่มีอันตรายมีความรุนแรง และเป็นการกระทำที่ควรจัดการให้สาสม ซึ่งผู้กระทำผิดควรต้องได้รับผลตอบแทนจากสังคมโดยรวม ทุกคนจะเดือดร้อนต่างต้องการให้ขจัดคนร้ายด้วยวิธีการใดก็ตามออกไปจากสังคม สาเหตุของอาชญากรรมต่าง ๆ นั้น พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ผู้คนเกิดการแข่งขันแย่งชิงกัน จึงนำไปสู่ให้เกิดการก่ออาชญากรรม ปัจจัย มีนักปรัชญาได้อธิบายทฤษฎีการเกิดอาชญากรรมไว้ดังนี้

ทฤษฎีทางเลือก (Choice theory)

ทฤษฎีทางเลือก มีสมมติที่มาจากแนวคิดของสำนักคลาสสิก ในเรื่องของเขตอำนาจอิสระ (Free will) ที่ว่ามนุษย์จะเลือกที่จะมีพฤติกรรมแบบใด โดยการคำนวณจากสิ่งที่สนองต่อความพอใจของบุคคล มีสมมติฐาน คือ

1. เชื่อว่าบุคคลเป็นผู้อิสระในการกระทำผิด

แนวทางในการเลือกพฤติกรรมผิดกฎหมาย ขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งความพึงพอใจหรือผลประโยชน์ที่ต้องการนั้น ไม่จำกัดเฉพาะในรูปของทรัพย์สินเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงผลประโยชน์หรือความพึงพอใจด้วย (Seek pleasure avoid pain)

การที่บุคคลได้คิดคำนวณถึงผลที่จะตามมาหลังประกอบอาชญากรรมแล้ว ไม่ว่าจะเป็ผลประโยชน์ที่ได้รับ ความเป็นไปได้ในการจับกุม อัตราโทษที่ได้รับหากถูกจับกุม

ทฤษฎีสภาวะไร้ระเบียบทางสังคม (Social structure and anomies theory)

ทฤษฎีสภาวะไร้ระเบียบทางสังคมของนักปรัชญา เมอร์ตัน (Merton, 1964) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมประเภทนี้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างเป้าหมายทางสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมจะเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายหรือความต้องการของคนในสังคม (Goals) ที่บุคคลต้องทำให้ได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายนั้น ซึ่งจุดมุ่งหมายหนึ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่ต้องการเหมือนกัน คือ เกียรติยศ ความมั่งคั่งร่ำรวย ความมีอำนาจ ในขณะที่วัฒนธรรมของสังคมยังกำหนดวิธีการที่จะไปสู่จุดมุ่งหมายซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม ได้แก่ การขยันทำงาน ทำงานหนักและมีความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อไปให้ถึงจุดมุ่งหมาย ซึ่งโดยปกติมนุษย์ทุกคนในสังคมจะต้องเรียนรู้ระเบียบทางสังคม เพื่อมุ่งสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอันเป็นค่านิยมทางสังคม แต่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของสังคมได้ ดังนั้นจึงเกิดการกระทำ ความผิดขึ้น เนื่องจากทุกสังคมย่อมมีทั้งผู้ที่ปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตามวิถีที่สังคมกำหนด เพราะสังคมในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จุดหมายทางสังคมหรือความร่ำรวยมากเกินไป บุคคลที่ร่ำรวยถือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงในสังคมมักให้การยกย่อง โดยไม่ได้มองว่าวิธีการที่ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองนั้นขัดกับวัฒนธรรมที่ถูกต้องหรือไม่ สิ่งเหล่านี้ได้สร้างความกดดัน (Stain) ให้กับบุคคลที่ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายทางสังคมโดยวิธีการที่สังคมยอมรับ เป็นเหตุให้การปฏิบัติตามวิธีการทางสังคมนั้นไร้ความหมายหรือถูกมองข้าม

ความกดดันทางสังคมนี้เกิดขึ้นได้กับบุคคลหลากหลายในสังคมที่มีความโลภหรือกิเลสที่เป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ทำให้เกิดการแก่งแย่งและทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เพื่อผลประโยชน์ที่ต้องการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อจุดมุ่งหมายและวิธีการทางสังคม โดย เมอร์ตัน ได้เสนอแนวทางที่บุคคลจะได้ออกความกดดันไว้ 5 รูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการปฏิบัติตาม (Conformity) เป็นบุคคลที่ยึดถือมุ่งหมายทางสังคมและวิธีการที่เป็นที่ยอมรับ แม้ว่าบุคคลกลุ่มนี้จะได้รับความกดดันที่เน้นให้ตนเองสร้างความร่ำรวย แต่ยังคงเลือกวิธีการที่ได้รับการยอมรับทางสังคมไม่ว่าจะบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ก็ตาม คือยังตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและประกอบอาชีพการงานอย่างสุจริต ซึ่งจะพบได้ในสังคมปัจจุบัน

2. รูปแบบการเปลี่ยนแปลง (Innovation) บุคคลกลุ่มนี้จะยอมรับแต่จุดมุ่งหมายปลายทางสังคมในด้านการสร้างความร่ำรวย ดังนั้นจึงหาวิธีการในการสร้างความร่ำรวยโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นวิธีการที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมในสังคมหรือไม่ คนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเป็นอาชญากรในสังคม

3. รูปแบบการยึดถือวัฒนธรรมใหม่ (Ritualism) บุคคลกลุ่มนี้มีการปรับตัวที่ไม่ยอมรับจุดมุ่งหมายทางสังคม แต่ยังคงปฏิบัติตามวิธีการที่สังคมยอมรับซึ่งหมายถึงกลุ่มคนที่ไม่ได้มุ่งหวังความร่ำรวยแต่ดำเนินวิถีชีวิตตามบรรทัดฐานของสังคม ไม่ละเมิดกฎหมาย

4. รูปแบบยอมแพ้หรือล่าถอย (Retreatism) บุคคลที่ยึดแนวทางหนีไม่ยอมรับทั้งจุดมุ่งหมายของสังคมและการปฏิบัติตามวิธีการซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม คนที่ยึดแนวทางนี้จะปลีกตัวออกจากแรงกดดันหรือความต้องการของสังคม

5. รูปแบบการปฏิวัติ (Rebellion) เป็นการปรับตัวต่อความกดดันทางสังคม กลุ่มนี้จะไม่ยอมรับทั้งจุดมุ่งหมายและวิธีการในการบรรลุจุดมุ่งหมายของสังคมที่อาศัยอยู่ โดยบุคคลกลุ่มนี้รู้สึกผิดหวังกับจุดมุ่งหมายของสังคม จึงได้เปลี่ยนจุดมุ่งหมายนี้ใหม่ขึ้น ซึ่งอาจเป็นจุดมุ่งหมายทางการเมือง วิธีการอาจต้องใช้กำลังปฏิวัติหรือเป็นวิธีการอย่างสันติ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่บุคคลพวกนี้ จะหยุดการเป็นสมาชิกของสังคม และอยู่ภายใต้วัฒนธรรมใหม่ที่ตนเห็นว่าเหมาะสม

รูปแบบการปรับตัวของ เมอร์ตัน มิใช่เป็นการอธิบายลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล แต่เป็นการเลือกพฤติกรรมในการ โต้ตอบความกดดัน

ทฤษฎีการเลียนแบบ (Imitation theory)

กาเบรียล (Gabriel, n.d. อ้างถึงใน สุดสงวน สุธีสร, 2547) นักอาชญาวิทยาได้เสนอแนวคิดด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการเลียนแบบ มีกฎของการ เลียนแบบอยู่ 3 กฎด้วยกันที่ทำให้คนกลายเป็นอาชญากร

1. คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันจะเลียนแบบพฤติกรรมเดียวกัน
2. การเลียนแบบ ผู้เลียนแบบมักจะเอาอย่างคนที่สถานะเหนือกว่าตน เช่น เด็กจะเลียนแบบผู้ใหญ่ คนชั้นต่ำจะเลียนแบบคนชั้นกลาง ส่วนคนชั้นกลางจะเลียนแบบคนชั้นสูง เป็นต้น

3. กฎของการแทรกแทน (Law of insertion) การมีพฤติกรรมใหม่จะทดแทนพฤติกรรมเก่า เช่น การใช้จ่ายเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น เดิมชาย ก ดื่มเหล้าเพียงรวดเดียว ต่อมาเข้ากลุ่มเพื่อนที่เสพยาบ้า นาย ก. จึงดื่มเหล้าและเสพยาบ้า เป็นพฤติกรรมกระทำผิดที่แรกเข้ามาและเพิ่มความเข้มข้นของพฤติกรรมเข้าไปอีก หรือที่เดิมมีพฤติกรรมลักเล็กขโมยน้อย ต่อมาถูกจับได้และติดคุก เมื่อพ้นโทษออกมากลับไปปล้นจี้แทนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่หนักกว่าเดิม เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมนั้นจะมีเหตุผลให้บุคคลสามารถเลียนแบบพฤติกรรมกันได้ ตัวอย่างในภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือสื่อหนังสือพิมพ์ ต่างก็มีอิทธิพลพฤติกรรมอาชญากรได้ทั้งสิ้น

จากทฤษฎีการเลียนแบบสรุปได้ว่า บุคคลสามารถเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้จากการเลียนแบบพฤติกรรม เช่นการเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เราชื่นชอบ หรือคนที่มิ

ความสัมพันธ์ใกล้ชิด ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำจะมีความใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นอาชญากร มาก
อาจจะกล่าวได้ว่าใกล้ชิดอยู่ตลอดเวลา ทำให้โอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมอาชญากรรมสูง

ทฤษฎีการคบค้าสมาคม

เอ็ดวิน (Edwin, 1947 อ้างถึงใน นวลจันทร์ ทัศนะชัยกุล, 2548) เป็นเจ้าของทฤษฎีนี้ได้
ให้ความสำคัญไปที่กลุ่มเพื่อนที่มีการคบหาสมาคมด้วย เนื่องจากมีปะทะสังสรรค์กัน (Interaction)
เป็นการติดต่อสองฝ่าย ดังนั้น องค์ประกอบของเพื่อนจึงมีความสำคัญ ได้แก่ ประเภท คุณลักษณะ
บุคลิก พฤติกรรม ประเด็นที่น่าสนใจคือทฤษฎีนี้มองว่าคนจะกระทำผิดเพราะคบเพื่อน เอาอย่าง
เพื่อน เลียนแบบเพื่อน แล้วจึงนำทัศนคติ ค่านิยม กลวิธี เทคนิค โน้มน้าวให้กระทำความผิดต่าง ๆ
มาให้ปฏิบัติภายหลัง

ซัทเทอร์แลนด์ และเครสเซย์ (Sutherland & Cressey, 1966) ได้เสนอว่าพฤติกรรม
อาชญากรรมไม่ได้มีสาเหตุโดยตรงมาจากพันธุกรรม หรือสภาพแวดล้อมทางสังคม หากแต่เกิดจาก
กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมจากบุคคลใกล้ชิด โดยการติดต่อสื่อสารกัน ไม่ว่าจะเป็น
ทางวาจา หรือลักษณะท่าทาง แต่การเรียนรู้ทางทฤษฎีนี้ ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นกระบวนการ
เรียนรู้ที่เกิดขึ้นเหมือนกับการเรียนรู้พฤติกรรมอื่น ๆ โดยมีหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการที่
บุคคลจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาชญากรรม ดังต่อไปนี้ คือ

1. พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้
2. พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ตาม
กระบวนการติดต่อสื่อสาร
3. หลักการสำคัญในส่วนของกระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมนั้น เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคล
ที่สนิทสนมใกล้ชิดกัน
4. เมื่อพฤติกรรมอาชญากรรมได้รับการเรียนรู้นี้ จะรวมถึง 1. เทคนิคในการกระทำผิดซึ่ง
บางครั้งก็สลับซับซ้อนแต่บางครั้งก็ง่าย 2. ทิศทางเฉพาะของแรงดลใจ แรงผลักดัน การใช้เหตุผล
ตลอดจนทัศนคติเกี่ยวกับการกระทำความผิด
5. ทิศทางเฉพาะของแรงดลใจและแรงผลักดัน จะถูกเรียนรู้จากการกระทำให้เห็นด้วย
หรือไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย ในบางสังคมบุคคลอยู่ในกลุ่มบุคคลที่เห็นด้วยกับการปฏิบัติตาม
กฎหมายในขณะที่บุคคลอื่นอยู่ในกลุ่มบุคคลที่เห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมาย
6. หลักการสำคัญของการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกัน ก็คือ บุคคลจะกลายเป็น
ผู้กระทำความผิดเพราะว่า ความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิด
กฎหมาย

7. การคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกัน อาจจะแตกต่างกันในด้านความถี่ ระยะเวลา การให้ความสำคัญ และความเข้มข้น ซึ่งหมายถึงลักษณะของความแตกต่างกันของการคบค้าสมาคม ระหว่างพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมต่อต้านอาชญากรรม

8. กระบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม โดยการคบหาสมาคมกับรูปแบบของอาชญากรรม และต่อต้านอาชญากรรม จะมีความเกี่ยวข้องกับกลไกการทำงานที่เหมือนกับการเรียนรู้ทั่วไป

9. ในขณะที่พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการแสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมทั่วไป แต่ไม่จำเป็นต้องอธิบายโดยความต้องการและค่านิยมนั้น เนื่องจากพฤติกรรมต่อต้านอาชญากรรมก็มีความต้องการและค่านิยมเดียวกัน บุคคลลัทธิทรัพย์เพื่อต้องการความมั่นคงทางการเงินเช่นเดียวกับกับกรรมกรที่ทำงานหนักเพื่อความมั่นคงในการเงิน ความพยายามที่จะอธิบายพฤติกรรมอาชญากรรมจากแรงผลักดันและค่านิยมทั่วไป เช่น ความสุข การดิ้นรนเพื่อสถานภาพทางสังคม แรงกระตุ้นจากเงิน หรือความผิวดหวัง ฯลฯ คงจะต้องพบกับความไม่ประสบความสำเร็จทั้งนี้ เนื่องจากจะเป็นการอธิบายได้ทั้งพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมถูกกฎหมาย เจกเช่นเดียวกับกระบวนการหายใจที่จำเป็นสำหรับพฤติกรรมทุกประเภท แต่ไม่ได้แบ่งแยกระหว่างพฤติกรรมอาชญากรรมและพฤติกรรมถูกกฎหมาย

ชัตเทอร์แลนด์ และเครสซี ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 2 ประการของการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ คือ

องค์ประกอบแรก หมายถึง เนื้อหาหรือสาระสำคัญของสิ่งที่ถูกเรียนรู้ (Content of what is learned) ซึ่งหมายความรวมถึง เทคนิคพิเศษในการประกอบอาชญากรรม แรงคลจิตใจที่เหมาะสม แรงกระตุ้น การอธิบายด้วยหลักเหตุผล ทักษะคติ ภาระทำให้บุคคลคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการรับรู้แนวความคิด ไม่ใช่การกระทำ

องค์ประกอบที่สองคือ กระบวนการที่การเรียนรู้ได้เกิดขึ้น (Process by which the learning takes place) โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการคบหาสมาคมกับกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด ซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความใกล้ชิดเท่านั้น บุคคลอาจเข้าสู่หรือผ่านกระบวนการเรียนรู้ได้เช่นกัน หากว่าได้มีโอกาสคบหาสมาคมกับผู้เป็นต้นเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม ซึ่งกระบวนการการเรียนรู้ยังแตกต่างกันตามความถี่ (Frequencies) ระยะเวลา (Duration) การให้ความสำคัญ (Priority) และความเข้มข้น (Intensity) ซึ่งชัตเทอร์แลนด์ และเครสซี ได้ให้ความสำคัญกับความเข้มข้นว่าน่าจะมีอิทธิพลมากที่สุดในการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม ดังนั้น ตามทฤษฎีแล้วหากบุคคลได้มีการเรียนรู้ถึง การยอมรับความเห็นกับพฤติกรรมละเมิดกฎหมาย มากกว่าการยอมรับพฤติกรรมที่ไม่ละเมิดกฎหมาย ในลักษณะที่บ่อยครั้ง เป็นเวลา

ค่อนข้างนาน ในระยะตอนต้นของช่วงชีวิต และมีต้นกำเนิดมาจากบุคคลที่มีความสำคัญ หรือมีชื่อเสียงแล้ว บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมละเมิดกฎหมายมากขึ้น

ทฤษฎีของซัทเทอร์แลนด์ได้ให้ความสำคัญกับตัวแปร “การคบหาสมาคมกับเพื่อนที่เป็นอาชญากร” โดยให้เหตุผลว่า ความผูกพันกับเพื่อนจะสร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ และการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งในด้านความประพฤติ และความเห็นด้วยในพฤติกรรมดังกล่าว เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นคนดี มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ดี และเห็นด้วยกับพฤติกรรมที่ถูกกฎหมาย ในทางตรงกันข้าม เยาวชนที่มีความผูกพันกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นอาชญากรจะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมอาชญากรรมและเห็นด้วยกับพฤติกรรมอาชญากรรม

ซัทเทอร์แลนด์ ได้พยายามอธิบายพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรอาชีพ (Career criminal) เช่น อาชญากรคอปขาว และหัวขโมยอาชีพ การกระทำเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้ทักษะ (Skills) และแรงจูงใจ (Motives) ซึ่งเป็นผลจากการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่เป็นอาชญากร จึงได้เรียนรู้ค่านิยม (Values) ทักษะ (Attitudes) คำนิยาม (Definitions) และรูปแบบของการประกอบอาชญากรรม (Pattern of criminal behavior) เป็นต้น

สรุปทฤษฎีนี้ คนเรียนรู้ทักษะ เทคนิค และพฤติกรรมของอาชญากร จากคนใกล้ชิด เพื่อนสนิท ญาติ พี่น้อง การเรียนรู้พฤติกรรมปกติ (สุดสงวน สุธีสร, 2547, หน้า 86)

จากทฤษฎีข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่คนเราแสดงออกนั้น เป็นผลมาจากการที่คนเราไปติดต่อกับคบหาสมาคมกับคนอื่น ซึ่งขึ้นอยู่กับว่า ระยะเวลา ความถี่ในการติดต่อ อิทธิพลของคนที่เราคบหาสมาคมด้วย ยังจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ พฤติกรรม ทักษะ ค่านิยม แบบแผนพฤติกรรมต่างๆ ดังนั้น การที่ผู้กระทำความผิดมาอยู่รวมกันในสังคมเรือนจำ ย่อมจะเกิดการเรียนรู้ ถ่ายทอดพฤติกรรม เทคนิค ค่านิยม วิธีการของอาชญากร ซึ่งบางผู้ต้องขังบางคนอาจจะไม่ได้มีความชั่วร้ายอยู่ในสันดาน แต่อาจจะไปเรียนรู้เทคนิค วิธีการประกอบอาชญากรรมจากผู้ร้ายโดยสันดาน ทำให้มีพฤติกรรมอาชญากรที่ร้ายแรงขึ้นกว่าเดิมกับระยะเวลาที่ผู้ต้องขังแต่ละคนต้องโทษจำคุก จะมีระยะเวลาที่แตกต่างกันซึ่งจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากร เพราะยิ่งถูกจองจำเป็นเวลานาน ก็จะยิ่งเรียนรู้ได้มากกว่าคนที่ถูกจองจำในระยะสั้น

ทฤษฎีการประทับตรา

ทฤษฎีการประทับตรา (Labeling theory) มีรากฐานมาจากทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic interactionism) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์มีความคิดมีสติมีความรู้สึก ความสามารถ ตีความ และตอบโต้การกระทำของแต่ละฝ่ายได้ พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ใช่สิ่งที่อยู่กับที่แต่เป็นการกระทำที่เคลื่อนที่ซึ่งเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เคลื่อนไหว นักสังคมวิทยาสังคมใหม่

เช่น เบคเคอร์ คิทชูส และอิริคสัน (ประภาพรรณ วงศาโรจน์, 2532) ได้ให้ความหมายการเบี่ยงเบนว่าเป็นการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์ โดยใช้แนวคิดหลักจากการปฏิสังสรรค์ที่ชี้ให้เห็นว่าความเบี่ยงเบนเป็นการกระทำร่วม ที่รวมการกระทำของบุคคลมากกว่าหนึ่งคน การพิจารณาความเบี่ยงเบนจึงไม่ควรเน้นที่ผู้เบี่ยงเบนเท่านั้น แต่ควรเน้นที่การปฏิสังสรรค์ระหว่างผู้มองว่าเบี่ยงเบนกับผู้กระทำตามบรรทัดฐานของสังคมมากกว่า

แทนเนนบัม (Tannenbaum, n.d. อ้างถึงใน ศุภิมา นฤมล, 2530, หน้า 36) เป็นผู้นำความคิดเกี่ยวกับการปฏิสังสรรค์เชิงสัญลักษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมเบี่ยงเบนและปัญหาสังคม มีความเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนเป็นกระบวนการของปฏิกิริยาที่ประเมินค่าเชิงลบ ของชุมชน ที่มีต่อพฤติกรรมที่ถูกมองว่าละเมิดกฎ (เบี่ยงเบน) การปฏิสังสรรค์ทางสังคมมักมีบทบาทต่อการสร้างอาชญากรรม โดยการกระทำพฤติกรรมที่เจ้าหน้าที่นิยามว่า เบี่ยงเบนจะถูกประเมินค่าตามค่านิยามนั้นๆ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทีละเล็ก ทีละน้อยจากนิยามพฤติกรรมที่ชั่วร้ายมาเป็นการนิยามและปฏิบัติต่อบุคคลนั้นว่าเป็นคนชั่วร้าย เพื่อว่าพฤติกรรมทั้งหมดของเขาจะได้รับการมองว่าเลวร้ายในสายตาของชุมชนเขาไม่ได้เลยแต่เขากลับกลายเป็นคนเลวเพราะเขาถูกนิยามว่า “เลว” แม้ว่าเขาจะทำดี แต่ไม่มีใครเชื่อว่า “ดี” ด้วยกระบวนการประทับตราบังชี้และย้ายสร้างตติสำนึกที่จะกระตุ้น เสนอสิ่งที่สังคมไม่ปรารถนา ผลที่ตามมาจากการที่ชุมชน ลดคุณค่าของเขา ก็คือการแยกตัวเองไปเข้าร่วมกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายๆกัน แล้วกลายเป็นไปตามที่ชุมชนบรรยายไว้ ทำให้เขามีความยึดมั่นผูกพันต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน และดำรงตนภายใต้วัฒนธรรมที่เบี่ยงเบนนั้น

เลเมิร์ต (Lemert, n.d. อ้างถึงใน ปรีดา ศิริสวัสดิ์, 2539, หน้า 11) ได้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจากการเบี่ยงเบนปฐมภูมิ (Primary deviation) สู่อการเบี่ยงเบนทุติยภูมิ (Secondary deviation) ความเบี่ยงเบนปฐมภูมิ เป็นเพียงพฤติกรรมละเมิดบรรทัดฐาน โดยผู้กระทำปราศจากการมองคนว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนและไม่ถูกมองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบน แต่เมื่อการเบี่ยงเบนนี้ปรากฏชัดขึ้นและซ้ำซากบ่อยๆบุคคลอาจถูกลงโทษ หรือการปฏิเสธจากคนอื่น ปฏิกิริยาที่ได้รับจากสังคมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้บุคคลยอมรับสถานภาพการเบี่ยงเบน และปรับตัวเข้ากับบทบาทนี้ กลายเป็นการเบี่ยงเบนทุติยภูมิด้วยกระบวนการประทับรอยมลทิน (Process of stigmatization) อันเป็นกระบวนการประทับตรา ประทับตราคนว่าเบี่ยงเบน พฤติกรรมเบี่ยงเบนก็คือ พฤติกรรมที่คนให้การประทับตรานั้นเอง

แสดงให้เห็นว่าเบื้องหลังของปฏิกิริยาทางสังคมที่มีต่อความเบี่ยงเบนของบุคคลก็คือ การควบคุมทางสังคม (Social control) กลุ่มคนที่อยู่ในตำแหน่งทางสังคมที่บังคับใช้กฎต่อผู้เบี่ยงเบน ผลของการประทับตราบุคคลว่าเบี่ยงเบนถึงความแตกต่างกันทางสังคม

สรุปได้ว่าแนวคิดการประทัບตรา มองว่าปัญหาสังคมไม่ใช่คุณสมบัติหรือลักษณะที่ประจำอยู่ในสถานการณ์ หรือพฤติกรรม เป็นสถานภาพที่ถูกกำหนดให้มีขึ้นโดยคนอื่น ปัญหาสังคมจึงถูกนิยามโดยปฏิภริยาของครอบข้างไม่ใช่สถานการณ์เฉพาะ ถ้าครอบข้างทองว่าสิ่งนั้นเป็นปัญหามันก็เป็นปัญหา (ประภารรณ วงษาโรจน์, 2532, หน้า 8) กล่าวได้ว่าการเบี่ยงเบนไม่ใช่คุณสมบัติของการกระทำที่บุคคลทำแต่เป็นผลของการใช้กฎเกณฑ์และการลงโทษ ผู้ละเมิดกฎเกณฑ์ ครอบวนการทับตราเป็นการช่วยเหลือให้บุคคลที่เพิ่มเริ่มก้าวเข้าสู่การเป็นผู้เบี่ยงเบนในระยะเริ่มแรกกลายเป็นผู้เบี่ยงเบนโดยอาชีพไป (ปริดา ศิริสวัสดิ์, 2529, หน้า 14)

ผลของการเปลี่ยนแปลงสถานภาพมาเป็นคนที่มิตราบาป จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายทางสังคม คือ เอกลักษณะทางสังคมของบุคคลถูกสร้างใหม่ในรูปแบบที่มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์น้อยลง ไม่ว่าจะการประทับตรานั้นจะมาจากตนเองหรือคนอื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

เมื่อมีการกระทำความคิดเกิดขึ้น ซึ่งถือได้ว่าการละเมิดกฎเกณฑ์สังคม สังคมต้องการวิธีการเพื่อจัดการกับคนที่กระทำความคิดดังกล่าว แต่วิธีการที่จะจัดการกับผู้กระทำความคิดนั้น ก็เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของสังคมแต่ละยุคสมัย ซึ่งแต่ละยุคสมัยจะมีวัตถุประสงค์และวิธีการจัดการกับผู้กระทำความคิดแตกต่างกันไป

แนวความคิดหลักของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม

ผู้ก่อตั้งแนวความคิดอาชญาวิทยาดั้งเดิมคือ นักปราชญ์ชาวอิตาลีชื่อ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Bonbesana, Marchese de Beccaria, ค.ศ. 1738-1794) ผลงานสำคัญคือ การนำเสนอแนวความคิดในหนังสือชื่อ “เรียงความเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษ” ในปี ค.ศ. 1764 ซึ่งเนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นการวิพากวิจารณ์ครอบวนการยุติธรรมของรัฐบาลในแถบประเทศยุโรปสมัยนั้น ซึ่งเบ็คคาเรียเห็นว่าการดำเนินการโดยไม่ยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้พิพากษาไม่ได้ทำหน้าที่รักษาความยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตรงกันข้ามกลับเป็นผู้ใช้ครอบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือของรัฐหรือผู้ปกครองในการรักษาอำนาจปกครอง เบ็คคาเรียเห็นสมควรว่าจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครอบวนการยุติธรรมใหม่ เพื่อให้เป็นองค์การที่ทำหน้าที่รักษาไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคม เริ่มตั้งแต่การออกกฎหมาย การปกครอง และการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการป้องกันอาชญากรรม

หลักปรัชญาสำคัญของเบ็คคาเรีย คือ “เจตจำนงเสรี” (Free will) ซึ่งเชื่อว่าหลักเจตจำนงเสรีเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ หลักปรัชญา คือ “มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลในการมุ่งแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดทางด้านวัตถุหรือด้านจิตใจ และในการตัดสินใจเลือกกระทำการ

หรือควั่นกระทำการใด ๆ มนุษย์จะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีเหตุมีผล เพื่อพิจารณาและคำนวณถึงผลประโยชน์หรือผลเสียที่จะได้จากการกระทำนั้น ๆ หลังจากนั้นจึงเลือกหรือควั่นพฤติกรรมนั้นจึงเลือกหรือควั่นพฤติกรรมนั้น” แม้คำเรียกรวมมีความเชื่อว่าจะป้องกันไม่ให้มนุษย์กระทำความผิดกฎหมาย บทลงโทษของกฎหมายต้องมีลักษณะที่รุนแรง แน่นนอน และรวดเร็ว เพื่อให้มนุษย์เชื่อหรือมองเห็นว่าผลเสียที่จะได้รับจากการทำความผิดมีมากกว่าผลประโยชน์ในที่สุดผลทำให้มนุษย์เลือกที่จะไม่กระทำความผิด

ปรัชญาสำคัญของเบ็คคาเรียที่เขียนไว้ในหนังสือมีเป็นจำนวนมาก โดยแบ่งออกเป็นบทต่าง ๆ หลายบท เฉพาะเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการลงโทษมีดังนี้

1. สัญญาประชาคมและความจำเป็นในการลงโทษ (On the contractual and the need for punishments)

กฎหมายเป็นสถานะเงื่อนไขของมนุษย์ที่เป็นอิสระมารวมกันเพื่อสร้างสังคมขึ้นมา การรวบรวมเสรีภาพของมนุษย์ที่ได้เสียสละก่อให้เกิดอำนาจอธิปไตยของประเทศและของผู้บริหารที่ชอบธรรม โดยประชาชนในสังคมต้องเสียสละความเป็นอิสระภาพบางส่วนเพื่อให้ได้มาซึ่งความสงบสุขและความปลอดภัยในสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการลงโทษเพื่อปกป้องเสรีภาพที่ประชาชนในสังคมได้เสียสละ และเพื่อให้รอดพ้นจากการถูกแย่งชิงไปโดยบุคคลอื่น

2. ความร้ายแรงของอาชญากรรม (On the seriousness of crime)

เครื่องมือที่ใช้วัดอาชญากรรมในสังคมคือ ภัยอันตรายที่อาชญากรรมนั้นก่อให้เกิดแก่สังคมไม่ใช่เจตนาในการก่ออาชญากรรม ดังนั้นเมื่อมีอาชญากรรมที่ทำให้สังคมเกิดภัยอันตรายจึงต้องมีการดำเนินคดีกับบุคคลนั้นไม่ว่าจะมีตำแหน่งหน้าที่ใดหรือเป็นชนชั้นใดในสังคม อีกทั้งต้องยกเลิกการอภัยโทษ

3. วัตถุประสงค์ของการลงโทษ (On punishments)

วัตถุประสงค์ของการลงโทษต้องไม่ใช่เป็นการทรมานหรือยกเลิกอาชญากรรมที่ได้เกิดขึ้นแล้ว แต่เพื่อป้องกันไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้นอีก และป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นประกอบอาชญากรรมที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว

4. สัดส่วนการลงโทษ (On proportionate punishments)

ความต้องการของสังคมคือ การป้องกันไม่ให้มีการประกอบอาชญากรรมและความเสียหายที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดต้องมีบทกำหนดโทษที่มีความรุนแรงเป็นสัดส่วนมากกว่าสิ่งชั่วร้ายที่บุคคลกระทำผิด ทำให้ต้องมีการกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด

5. ความรุนแรงในการลงโทษ (On the severity of punishments)

ความรุนแรงของการลงโทษจะช่วยป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำความผิดกฎหมายได้ โดยที่ความรุนแรงต้องมีมากกว่าข้อได้เปรียบหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับจากอาชญากรรม แต่โทษที่เหมาะสมต้องไม่ใช่การทรมานหรือโทษที่ทารุณโหดร้าย การจำคุกตลอดชีวิตจะมีความรุนแรงมากกว่าโทษประหารชีวิต จะทำให้บุคคลทั่วไปเห็นเป็นบทเรียนได้ตลอดไป

6. ความรวดเร็วในการลงโทษ (On the promptness of punishments)

การลงโทษที่รวดเร็วและเป็นเวลาใกล้เคียงกับการกระทำผิด จะเป็นการลงโทษที่เหมาะสม บุคคลทั่วไปทราบว่าเมื่อกระทำผิดแล้วก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษได้แล้ว ก็จะเป็นการป้องกันอาชญากรรมได้ผลที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง

7. ความแน่นอนในการลงโทษ (On the certainty of punishments)

สิ่งที่จะป้องกันอาชญากรรมได้ผลมากที่สุดคือ ความแน่นอนในการลงโทษ ซึ่งหมายถึงการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ จะทำให้ผู้อื่นเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิด

8. การป้องกันอาชญากรรม (On preventing crimes)

การป้องกันอาชญากรรมย่อมดีกว่าการลงโทษเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว และเป็นวัตถุประสงค์หลักของการออกกฎหมาย กล่าวคือกฎหมายต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ เข้าใจง่าย และไม่เป็นกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเท่านั้น

อย่างไรก็ดีเบ็คคาเรียก็ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษที่โหดร้ายและป่าเถื่อน ซึ่งสมัยนั้นมีปรากฏให้เห็นทั่วไป โดยเฉพาะการทรมานผู้ถูกกล่าวหาในการสอบสวนหาความผิด เบ็คคาเรียเห็นว่า การสอบสวนโดยวิธีทรมานนั้นทำให้เกิดผลเสียแก่บุคคลที่ไม่ได้กระทำความผิด เพราะหากบุคคลดังกล่าวไม่สามารถทนต่อการทรมานได้ก็จะถูกตัดสินว่ากระทำความผิด ในขณะที่บุคคลที่กระทำความผิดมีแต่ผลได้อย่างเดียว เพราะหากสามารถทนต่อการทรมานได้ก็จะพ้นผิด

นอกจากนี้เบ็คคาเรียยังไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต โดยมีเหตุผลสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก เบ็คคาเรียเชื่อว่ารัฐหรือบุคคลใดก็ตามไม่มีสิทธิชอบโดยธรรมที่จะฆ่าผู้อื่น และประการที่สอง การประหารชีวิตไม่ได้เป็นการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพที่สุด การจะทำให้บุคคลอื่นเกรงกลัวต่อการลงโทษที่ดีที่สุดคือ ระยะเวลาในการรับโทษ การที่บุคคลทั่วไปเห็นผู้กระทำความผิดถูกถอดถอนหรือยกเลิกสิทธิเสรีภาพตลอดชีวิตที่เหลือของเขา จะเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่ได้ผลดีกว่าการประหารชีวิต เนื่องจากการจำคุกตลอดชีวิตจะเป็นตัวอย่างให้ประชาชนทั่วไปได้เห็นตลอดไป (Maestro, 1973)

เบ็คคาเรียเน้นย้ำว่าการป้องกันอาชญากรรมนั้นดีกว่า การลงโทษอาชญากรหลังจากที่ได้ประกอบอาชญากรรมแล้ว จึงได้เสนอแนวคิดว่าบทบัญญัติของกฎหมายควรชัดเจน มา สลับซับซ้อน อีกทั้งเป็นที่เปิดเผยแก่สาธารณชนทั่วไป และกฎหมายไม่ควรมีการแบ่งแยกชนชั้น

วรรณะ หรือสี่ผิว ของประชาชนในสังคม และควรยกเลิกการลงโทษแบบโหดร้ายและป่าเถื่อน ตลอดจนยกเลิกการสอบสวนความจริงด้วยการทรมาน เพราะจะทำให้สังคมมีความเจริญมากขึ้น ส่งผลให้บุคคลในสังคมก็จะมีจิตใจสะอาดมากขึ้น ทำให้อาชญากรรมลดลงทั้งด้านปริมาณและความรุนแรงของอาชญากรรม (Maestro, 1973; Akers, 1994)

ต่อมาหลักปรัชญาของเบ็คคาเรียได้ถูกนำไปเป็นหลักการและเหตุผลสำคัญในการบัญญัติกฎหมายฝรั่งเศส (The Famous French Code 1791) ดังนั้นจึงมีคำกล่าวว่า หลักการของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมน่าจะเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐหรือประเทศมากกว่าที่จะเป็นทฤษฎีทางอาชญาวิทยา (Vold & Bernard, 1986) ดังจะเห็นได้ว่านักกฎหมายปัจจุบันมักจะรับแนวความคิดของเบ็คคาเรียไปเป็นพื้นฐานในการบัญญัติกฎหมาย เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหอาชญากรรม เนื่องจากมีความเชื่อว่าอัตราโทษที่รุนแรง ตลอดจนการดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายได้อย่างแน่นอนและรวดเร็ว จะเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมของสังคม โดยจะป้องกันไม่ให้ผู้ที่คิดว่าจะประกอบอาชญากรรมได้ลงมือกระทำความผิด

นักอาชญาวิทยาของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ เจอรามี เบ็นแธม (Jeremy Bentham; 1748-1832) นักปรัชญาชาวอังกฤษ ผู้สานต่อแนวคิดของ ซิซาร์เบ็คคาเรีย โดยได้แต่งหนังสือชื่อ “หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับศีลธรรมและการบัญญัติกฎหมาย” (An Introduction to Principles of Morals and Legislation) ขึ้นในปี ค.ศ. 1789 เป็นงานศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดในการจูงใจ ให้บุคคลมีจริยธรรมและแนวทางในการปฏิรูปสังคม เบ็นแธมยังคงยึดถือหลักการเจตจำนงอิสระของเบ็คคาเรียว่าด้วยพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งหลักปรัชญาของเบ็นแธมได้มีอิทธิพลต่อนโยบายและ โครงสร้างของรัฐบาลอังกฤษในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก (Masters & Robertson, 1990) หลักปรัชญาตามแนวความคิดของเบ็นแธมที่สำคัญมีสองประการคือ ลัทธิประโยชน์นิยมและกฎหมายกับการลงโทษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ลัทธิประโยชน์นิยม (Utilitarian)

เบ็นแธมเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุม โดยหลักการธรรมชาติ 2 ประการ คือ ความพอใจ (Pleasure) และความทุกข์ทรมาน (Pain) และจากการที่มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล ดังนั้น ก่อนที่จะพฤติกรรมใดบุคคลจะคิดคำนวณเปรียบเทียบระหว่างความพอใจที่จะได้รับกับความทุกข์ทรมานอันเป็นผลมาจากการกระทำนั้น สำหรับพฤติกรรมอาชญากรรมก็เช่นกัน หากบุคคลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผลของการกระทำให้ได้ความพอใจมากกว่าความทุกข์ทรมาน บุคคลก็จะเลือกประกอบอาชญากรรม สำหรับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพอใจมีดังต่อไปนี้ ความร่ำรวย ความชำนาญ

ความเมตตา กรุณา และความเคร่งครัดต่อศาสนา ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดความทุกข์ประกอบด้วย ความต้องการ ความผิดหวัง และความรู้สึกหิวหรือกระหาย เป็นต้น (Senna & Siegel, 1989)

กฎหมายและการลงโทษ (Law and punishment)

หลักปรัชญาของเบ็นแรมเกี่ยวกับกฎหมายคือ กฎหมายมีไว้เพื่อสร้างและสนับสนุนความสุขของบุคคลในสังคม ดังนั้นกฎหมายที่ดีต้องสามารถป้องกันไม่ให้ความชั่วร้ายเกิดขึ้นในสังคม เป็นแรมได้นำเสนอว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษมี 4 ประการ คือ

1. เพื่อป้องกันการกระทำความผิดกฎหมาย
2. หากไม่สามารถป้องกันการกระทำความผิดกฎหมาย ก็ต้องทำให้คนร้ายกระทำความผิดกฎหมายที่ไม่ร้ายแรงหรืออุกฉกรรจ์
3. เพื่อป้องกันไม่ให้อาชญากรใช้กำลังประทุษร้ายเกินความจำเป็น และ
4. เพื่อป้องกันอาชญากรรมในแนวทางที่ทำให้รัฐเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

เบ็นแรมจึงเสนอให้ออกกฎหมายในลักษณะที่ทำให้บุคคลทั่วไปคิดว่า หากกระทำความผิดแล้วจะได้รับความทุกข์ทรมานมากกว่าความพอใจและเป็นแรมก็มีความเชื่อว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลนั้น ไปกระทำความผิดกฎหมายเท่านั้น จึงไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกับ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย

แนวความคิดและทฤษฎีในการกำหนดเหตุฉกรรจ์

การกำหนดให้ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากเหตุฉกรรจ์นั้น ได้รับอิทธิพลมาจากแนวความคิดทางอาชญาวิทยาและแนวคิดในวัตถุประสงค์ของการลงโทษ มนุษย์มีเหตุผลและอิสละเสรีภาพใช้เหตุผลที่จะตัดสินใจกระทำ การกำหนดให้เหตุฉกรรจ์ตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษมี 2 ลักษณะคือ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน และการลงโทษเพื่อข่มขู่และยับยั้ง

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนหลักการสำคัญของทฤษฎีข่มขู่และยับยั้ง มีรากฐานมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม อาศัยพื้นฐานความคิดจากหลัก “เจตต์จำนงเสรี” เพราะมนุษย์มีอิสละเสรีภาพที่จะคิด มีเสรีภาพที่จะกระทำการใดๆ ภายใต้อำนาจความคิดความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้งความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุผล การกระทำสิ่งใดมนุษย์ย่อมมีเหตุผลเป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำลงไป หากเป็นการกระทำที่ดี เขาย่อมได้รับผลตอบแทนที่ดี แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่ดี หรือเป็นการกระทำการที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาย่อมสมควรได้รับการตำหนิ หรือได้รับการลงโทษจาก

สังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การที่สังคมลงโทษ เพราะเหตุผลที่มาจากกระทำของเขาเอง หาใช่สิ่งอื่นใด เมื่อเขากระทำเขาย่อมสมควรถูกลงโทษ การลงโทษจึงเป็นการทดแทนการกระทำผิดของเขานั่นเอง

ทฤษฎีข่มขู่และยับยั้ง

หลักการสำคัญของทฤษฎีข่มขู่และยับยั้ง มีรากฐานมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม ตามหลักสมมติฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการลงโทษตามกฎหมายที่ว่า “ความรุนแรง ความรวดเร็ว และความแน่นอนในการลงโทษนั้นเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม” (Zimring & Hawkins, 1973) จึงนับได้ว่าเป็นอาชญาวิทยาที่มุ่งอธิบายถึงผลหรืออิทธิพลของกฎหมายที่ใช้ปกครองประชาชนในสังคม มากกว่าที่จะอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรม ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐและจะมีการคำนึงถึงผลลัพธ์ของการกระทำก่อนที่จะมีพฤติกรรมใด ดังนั้นเราสามารถป้องกันไม่ให้บุคคลกระทำผิดได้ หากมีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม ซึ่งหมายความว่าอัตราโทษรุนแรง มีการลงโทษที่รวดเร็ว และผู้กระทำผิดกฎหมายมีโอกาสถูกจับกุมสูง ซึ่งจะเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้เป็นรากฐานในการบัญญัติกฎหมายและเป็นหลักปรัชญาในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญาของหลายประเทศ

บทที่ 3

หลักกฎหมายไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวกับความผิดฐานยักยอกทรัพย์

ความผิดฐานลักทรัพย์และความผิดฐานยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาถูกจัดอยู่ในหมวดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ โดยกฎหมายมีความประสงค์ต้องการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินของบุคคลมิให้ต้องสูญหายไปเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบของบุคคลอื่น

ลักษณะความผิดฐานยักยอกและความผิดฐานลักทรัพย์ในประเทศไทย

ความผิดฐานยักยอก

สำหรับประเทศไทยแนวความคิดการคุ้มครองตามความผิดฐานยักยอกนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับความผิดอื่น ๆ โดยในช่วงแรกๆที่มีการใช้กฎหมาย การกระทำความผิดฐานนี้ยังไม่ได้ถูกกำหนดให้มีโทษในทางอาญา ต่อมาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มีวิธีการกระทำความผิดที่มีความหลากหลายมากขึ้นจึงพัฒนาแยกออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองมากกว่ากรรมสิทธิ์ ความผิดฐานยักยอกได้มีการกำหนดให้เป็นโทษทางอาญาครั้งแรกในกฎหมายลักษณะ ร.ศ. 127 มาตรา 314 ที่ได้บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลรักษาทรัพย์ เก็บทรัพย์ จักการทรัพย์ หรือได้รับมอบทรัพย์ไว้เพื่อใช้อย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะหรือตามที่ผู้มอบทรัพย์นั้นได้กำหนด และต่อมาผู้นั้นได้เบียดบังทรัพย์นั้นไว้เอง หรือเอาไปใช้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่นก็จะมี ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ โดยความผิดยักยอกตามมาตรา 314 นี้ ได้มีแนวทางตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมาเทียบเคียง โดยมุ่งเน้นหลักความไว้วางใจ

หลังจากที่มีการใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาได้ระยะหนึ่งแล้ว ก็ได้มีแนวคิดที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาใหม่ จึงได้มีการตั้งกรรมการขึ้นเพื่อตรวจพิจารณาแก้ไข ซึ่งเป็นการร่างขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ตามมาตรา 314 ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นั้น เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองต่อ “ความไว้วางใจ” ซึ่งต่างจากมาตรา 352 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นเรื่องการให้ความสำคัญในเรื่อง “การครอบครอง” ดังนั้น จากการเสนอแก้ไขดังกล่าวจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเสนอฐานความผิดขึ้นมาแทนความผิดฐานยักยอกตาม มาตรา 314 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แล้วนำความผิดฐานยักยอกเดิมตามมาตรา 314 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 บางส่วนไปเป็นมาตรา 352 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยได้จำกัดขอบเขตของผู้กระทำความผิดให้แคบลง

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 352 บัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตน หรือบุคคลที่สาม โดยทุจริต ผู้นั้นมีความผิดฐานลักขโมย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าทรัพย์สินนั้น ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดย ล้ำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษกึ่งหนึ่ง”

จากบทบัญญัติข้างต้น ความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สินแบ่งออกได้เป็น 3 ฐานความผิด คือ

1. ความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สินกรณีทั่วไป
2. ความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สินที่ส่งมอบโดยล้ำคัญผิด
3. ความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สินหาย

“คุณธรรมทางกฎหมาย” ของความผิดทั้งสามฐานความผิดดังกล่าว คือ “กรรมสิทธิ์” อย่างเดียวเท่านั้น กล่าวคือ ความผิดฐานนี้จะเป็นความผิดได้ก็ต่อเมื่อผู้กระทำได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ ในขณะที่มีการกระทำความผิด

ลักษณะสำคัญของความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สิน คือการเอาทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ของผู้อื่นเป็นของตนและเป็นการกระทำที่ปราศจากการทำร้ายการครอบครอง ความผิดทั้งสามฐานนี้เป็นความผิดอันยอมความได้

1. ความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สินกรณีทั่วไป คือ ความผิดตามมาตรา 352 วรรคหนึ่ง “คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut/ Legal interest) ของความผิดฐานนี้ คือ “กรรมสิทธิ์” (Eigentum/ Ownership)

การครอบครองประกอบที่กฎหมายบัญญัติของ “ความผิดฐานลักขโมยทรัพย์สินกรณีทั่วไป” คือ การที่บุคคลเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยที่ตนครอบครองอยู่ เป็นของตนหรือบุคคลที่สาม และได้กระทำโดยมีเจตนาเบียดบัง กับได้กระทำโดยมิมูลเหตุชกแจงใจ โดยทุจริต

องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานลักขโมย มีดังนี้

องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยที่ตนครอบครองอยู่เป็นของตนหรือบุคคลที่สาม

“ผู้กระทำ” คือ มนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าจะเป็นใคร

“กรรมของกระทำ” คือ ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยที่ตกอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด

“ทรัพย์สิน” อันเป็นกรรมของการกระทำในความผิดฐานนี้ หมายถึง วัตถุมีรูปร่างที่เคลื่อนที่ได้หรือสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

“ทรัพย์สินของผู้อื่น” หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่น หรืออย่างน้อยไม่ใช่ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กระทำความผิด

“ทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” หมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดและผู้อื่นมีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน

ทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของไม่อาจเป็นกรรมของการกระทำในความผิดฐานนี้ได้ เพราะทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของไม่มีผู้ใดมีกรรมสิทธิ์

ทรัพย์สินที่จะยกยกออกได้จะต้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่ไม่มีราคาหรือมูลค่าเอาเสียเลย เพราะความสำคัญในการเป็นทรัพย์สินในทางกฎหมายอยู่ที่การเป็นปัจจัยในการแลกเปลี่ยนหรือผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ใช่การเป็นวัตถุที่มีรูปร่างอย่างเดียว

ฉะนั้น ตามปกติการเอาพินัยกรรมหรือเอกสารไปไม่เป็นความผิดฐานนี้ แต่เป็นความผิดตามมาตรา 188

คำว่า “การครอบครอง” (Gewahrsam/ Custody) หมายถึง การมีอำนาจเหนือตัวทรัพย์สินตามความเป็นจริง ซึ่งต้องพิจารณาตามความเห็นทั่วไปในชีวิตประจำวัน กรณีจึงไม่ใช่ครอบครองในความหมายของกฎหมายแพ่ง เพราะตามกฎหมายแพ่งผู้ครอบครองไม่จำเป็นต้องยึดถือทรัพย์สินไว้ด้วยตนเอง ฉะนั้น ผู้ครอบครองทรัพย์สินแทนผู้อื่นก็เป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินในความหมายของกฎหมายอาญาคือ

จากลักษณะของการมีอำนาจเหนือทรัพย์สินตามความเป็นจริงของการครอบครองในความหมายของกฎหมายอาญานี้เองที่ทรัพย์สินที่จะยกยกออกได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้หรือเป็นสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้น ความเห็นที่ว่าสังหาริมทรัพย์เป็นวัตถุของการยกยกออกได้จึงไม่ถูกต้อง

การที่ผู้กระทำความผิดครอบครองทรัพย์สินอยู่ก่อนการกระทำความผิดเป็นกรณีปกติของความผิดฐานนี้ แต่โดยที่ลักษณะของความผิดฐานนี้คือ การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปเป็นของตนโดยปราศจากการทำร้ายการครอบครองดังกล่าวมาแล้ว ฉะนั้น การยกยกทรัพย์สินซึ่งในขณะกระทำเป็นทรัพย์สินที่ปราศจากการครอบครองจึงเกิดขึ้นได้

“การกระทำ” คือ การเบียดบัง กล่าวคือ ต้องเป็นการกระทำที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของเหนือตัวทรัพย์สินนั้น โดยต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางภาวะวิสัย หรือเป็นการแสดงกิริยาออกมาภายนอกแสดงว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น เช่น การใช้ให้หมดไป โอน จำหน่าย ขาย เสนอขาย ซ่อนเร้น (คณิต ฌ นคร, 2559)

องค์ประกอบภายในของความผิดฐานนี้มีอยู่ 2 ประการ คือ

1. กระทำโดยมีเจตนาเบียดบัง และ
2. กระทำโดยมีมูลเหตุชกุงใจ โดยทุจริต

“กระทำโดยเจตนา” คือ กระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น “กระทำโดยเจตนา” จึงประกอบด้วยส่วนประกอบสองส่วน คือ “ส่วนรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด” หรืออาจเรียกสั้นๆ ว่า “ส่วนรู้” กับ “ส่วนประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผล” หรืออาจเรียกสั้นๆ ว่า “ส่วนต้องการ”

ดังนั้น “กระทำโดยมีเจตนาเบียดบัง” ก็คือ การกระทำโดยผู้กระทำรู้ว่าทรัพย์สินที่ตกมาอยู่ในความครอบครองของตนนั้นเป็นของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และผู้กระทำต้องการเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

“โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

การแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดที่กระทำต่อกรรมสิทธิ์นั้น ต้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ในตัวทรัพย์สิน เพราะกรณีเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

2. ความผิดฐานยกยอกทรัพย์ที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด “ความผิดฐานยกยอกทรัพย์ที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด” คือ ความผิดมาตรา 352วรรคสอง ซึ่งบัญญัติดังนี้

“ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้ทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง”

“คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut/ Legal interest) ของความผิดฐานนี้ คือ “กรรมสิทธิ์” (Eigentum/ Ownership)

การครอบงำประกอบที่กฎหมายบัญญัติของความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยที่ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของตนเพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด และได้กระทำโดยมีเจตนา กับได้กระทำโดยมีมูลเหตุชกุงใจ โดยทุจริต

องค์ประกอบภายนอกความผิดฐานยกยอกทรัพย์กรณีที่ส่งมอบโดยสำคัญผิด ดังนี้
ผู้กระทำ คือมนุษย์ซึ่งกฎหมายไม่จำกัดว่าเป็นใคร
กรรมของการกระทำ คือทรัพย์สินที่ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของตนเพราะส่งมอบโดยสำคัญผิด

ทรัพย์ที่ได้มาตกอยู่ในความครอบครองเพราะส่งมอบโดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด มีความหมายดังต่อไปนี้

1. ทรัพย์ที่ตกอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด โดยการส่งมอบด้วยความสำคัญผิด หรือ

2. ทรัพย์ที่ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดโดยปราศจากการกระทำของผู้กระทำความผิด

การกระทำ คือการเบียดบัง คำอธิบายเทียบความผิดฐานขกยกทรัพย์กรณีทั่วไปดังกล่าวข้างต้น

องค์ประกอบภายในความผิดฐานขกยกทรัพย์กรณีที่ส่งมอบโดยสำคัญผิดประกอบไปด้วย ดังนี้

1. เจตนาขกยก และ

2. มูลเหตุชกจงใจ โดยทุจริต

คำอธิบายองค์ประกอบภายในเทียบ “ความผิดฐานขกยกทรัพย์กรณีทั่วไป” ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

3. ความผิดฐานขกยกทรัพย์สินหาย คือ ความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติดังนี้

“ถ้าทรัพย์เป็นทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิดเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำต้องระวางโทษแต่เพียงกึ่งหนึ่ง”

“คุณธรรมทางกฎหมาย” (Rechtsgut/ Legal interest) ของความผิดฐานนี้ คือ “กรรมสิทธิ์” (Eigentum/ Ownership)

การครอบครองที่กฎหมายบัญญัติของความผิดฐานนี้ คือ การที่บุคคลขกยกทรัพย์ที่ได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของตนที่เป็นทรัพย์สินหายซึ่งตนเก็บได้ และได้กระทำโดยเจตนาขกยก และได้กระทำโดยมีมูลเหตุจงใจ โดยทุจริต

องค์ประกอบภายนอกของความผิดฐานขกยกทรัพย์กรณีทรัพย์สินหาย ดังนี้

ทรัพย์สินหาย หมายถึง ทรัพย์ (วัตถุที่มีรูปร่าง) ที่การครอบครองหลุดไปจากผู้ครอบครองโดยผู้ครอบครองไม่สมัครใจ เป็นทรัพย์ที่ไม่มีผู้ใดครอบครองอยู่ซึ่งจะต้องไม่ใช่เพียงชั่วคราวเท่านั้น โดยเหตุนี้ถ้าเป็นของตกหายในลักษณะที่ผู้ครอบครองยังติดตามหาเกินอยู่ที่ไม่ใช่ของหาย ผู้ใดเอาไปก็เป็นลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ที่เป็นเช่นนี้เพราะยังถือไม่ได้ว่าขาดการยึดถือโดยแท้จริงแล้ว (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2548)

องค์ประกอบภายในของความผิดฐานขกยกทรัพย์กรณีทรัพย์สินหาย ดังนี้

1. เจตนาชักยอก และ

2. มูลเหตุชักยอกใจ โดยทุจริต

คำอธิบายของคํ่าประกอบภายใน เทียบคำอธิบายของคํ่าประกอบภายในของ “ความผิดฐานชักยอกทรัพย์สินทุกตัวไป” ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

การรับโทษหนักขึ้น

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 354 บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 352 หรือมาตรา 353 ได้กระทำฐานะที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดฐานะของผู้กระทำความผิด กล่าวคือเป็นความผิดฐานชักยอกที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้กระทำเป็นผู้มีฐานะเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ความผิดเหล่านี้แม้จะทำร้ายกรรมสิทธิ์แต่เพียงอย่างเดียวตามฐานความผิดชักยอก มาตรา 352 หรือมาตรา 353 ก็ตาม แต่เนื่องจากฐานะที่มาตรา 354 กำหนดไว้คือ การได้รับมอบความไว้วางใจของผู้อื่นด้วย เป็นเหตุให้มีการระวางโทษสูงขึ้น

สำหรับบุคคลที่กฎหมายบัญญัติให้ระวางโทษสูงขึ้นนั้น ได้แก่

1. ผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาล เช่น บุคคลที่ศาลตั้งให้เป็นผู้ปกครอง ซึ่งมีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1571
2. ผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามพินัยกรรม เช่น ผู้ปกครองทรัพย์สินตามพินัยกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1687
3. อาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เช่น อาชีพทนายความที่ปรึกษาทนายความ
4. ธุรกิจอันเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เช่น นายธนาคาร ผู้ค้าหลักทรัพย์ หรือรับจํานา เป็นต้น (คณิต ณ นคร, 2559)

ความผิดฐานลักทรัพย์

ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้บัญญัติความผิดฐานลักทรัพย์ไว้ในลักษณะ 12 มาตรา 334 บัญญัติว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไป โดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท”

คุณธรรมทางกฎหมายในความผิดฐานนี้มี 2 อย่างคือกรรมสิทธิ์การครอบครอง กล่าวคือ การครอบครองทรัพย์สินที่เป็นกรรมของการกระทำ ผู้กระทำจะต้องไม่ได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นกรรม หรือวัตถุที่มุ่งหมายในขณะที่กระทำความผิด

การครอบงำประกอบที่กฎหมายบัญญัติของความผิดฐานนี้ คือการที่บุคคลเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และได้กระทำโดยมีเจตนาเอาไป หรือเจตนาลักทรัพย์ กับได้กระทำโดยมีมูลเหตุชกุงใจ โดยทุจริต (คณิต ฅ นคร, 2559)

องค์ประกอบภายนอก

การที่บุคคลอื่นเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

“ผู้กระทำ” คือ มนุษย์ ซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าเป็นใคร

“กรรมของการกระทำ” คือ ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

“ทรัพย์สิน” หมายถึง วัตถุที่มีรูปร่างที่ไม่ไร้ค่าหรือราคาเสียทีเดียว

“ของผู้อื่น” หมายถึง ไม่ใช่ของผู้กระทำและไม่ใช่ไม่มีเจ้าของ

“การเอาไป” หมายถึงการเอาไปจากความครอบครองของผู้อื่น และในลักษณะเป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์และการครอบครองของผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็เป็นการตั้งการครอบครองใหม่ขึ้น

“การครอบครอง” หมายถึง การมีอำนาจเหนือทรัพย์สินนั้นตามความเป็นจริงและผู้นั้นมีเจตจำนงที่จะมีอำนาจเหนือทรัพย์สินนั้น

การครอบครองในความผิดฐานนี้ ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. ลักษณะทางกายภาพที่แท้จริง คือ การปกครองทรัพย์สินอยู่ตามความเป็นจริง หรือ

2. ลักษณะบัญญัติที่ในทางสังคม (ในชีวิตประจำวัน) ถือได้

และอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ต้องมี “เจตจำนงในการครอบครอง”

“การเอาไป” เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อ “การครอบครอง” ของบุคคลเก่าถูกกระทบเทือน หรือเนื่องจากการกระทำนั้นได้เกิดอันตรายโดยตรงต่อการครอบครอง(คณิต ฅ นคร,2559)

องค์ประกอบภายใน

องค์ประกอบภายในของความผิดฐานนี้มี 2 ประการ คือ

1. กระทำโดยมีเจตนาเอาไป และ

2. กระทำโดยมีมูลเหตุชกุงใจ โดยทุจริต

“กระทำโดยเจตนา” คือ กระทำโดยรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด และในขณะเดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย่อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น กระทำโดยเจตนา ดังนั้น กระทำโดยมีเจตนาเอาไป คือผู้กระทำต้องรู้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อื่นหรือเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นมีกรรมสิทธิ์ กับรู้ด้วยว่าทรัพย์สินนั้นอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น แต่ละผู้กระทำต้องการเอาทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตน

“โดยทุจริต” หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่น การแสวงหาประโยชน์ต้องมีลักษณะเป็นการใช้กรรมสิทธิ์ในมางบวก

ความแตกต่างของความผิดฐานลักทรัพย์กับขโมยทรัพย์

ความผิดฐานลักทรัพย์และความผิดฐานขโมยทรัพย์ ต่างเป็นความผิดที่คุ้มครองกรรมสิทธิ์ด้วยกัน แต่ความผิดฐานลักทรัพย์แตกต่างกับความผิดฐานขโมยในข้อที่ว่า ความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดที่การเอาทรัพย์เป็นของตน เป็นการกระทำที่มีการกระทำร้ายการครอบครอง ส่วนความผิดฐานขโมยไม่มีการทำร้ายการครอบครอง ทั้งนี้เพราะในความผิดฐานขโมยผู้กระทำความผิดได้ครอบครองทรัพย์นั้นอยู่แล้ว

ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างลูกจ้าง

กฎหมายแรงงาน เป็นกฎหมายที่ระบุถึงสิทธิของลูกจ้าง และ นายจ้าง ไว้อย่างชัดเจน เพื่อที่ไม่เกิดการเอาเปรียบไม่ว่าฝ่ายไหนก็ตาม ซึ่งในกฎหมายแรงงานจะระบุถึงสิทธิต่างๆ สวัสดิการ วันหยุด ค่าแรง และความปลอดภัยในการทำงาน ทำให้ลูกจ้างสบายใจ หากรู้กฎหมายแรงงาน ก็จะลดการถูกเอาเปรียบ หรือได้รับค่าแรงไม่เป็นธรรม และทำงานได้อย่างมีความสุขทั้งฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างเอง

ส่วนสัญญาจ้างแรงงานเป็นนิติกรรมที่ก่อเกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือนายจ้างกับลูกจ้าง โดยลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่ นายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดที่ลูกจ้างทำงานให้ ซึ่งต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ ทั้งนี้ นายจ้างกับลูกจ้างอาจตกลงกำหนดเงื่อนไขการจ้าง ระยะเวลาการจ้าง การทำงาน ค่าจ้างรวมทั้งผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ไว้อย่างไรก็ได้แต่ข้อตกลงนั้นจะต้องไม่ขัดหรือแตกต่างไปจากกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน เช่น จ้างผลิตยาบ้า ทำลายป่าหรือค้าประเวณี เป็นต้น

1. สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาต่างตอบแทน เมื่อลูกจ้างมีหน้าที่ทำงานให้นายจ้างตามที่นายจ้างสั่ง นายจ้างมีหน้าที่จ่ายสินจ้างหรือค่าจ้างซึ่งอาจเป็นเงินตรา หรือทรัพย์สินอย่างอื่นก็ได้ เพื่อตอบแทนการทำงานของลูกจ้าง ตลอดเวลาที่ลูกจ้างทำงานอยู่กับนายจ้าง และถ้าไม่มีการจ่ายค่าจ้างก็ไม่ใช่สัญญาจ้างแรงงาน

2. สัญญาจ้างแรงงานเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวของลูกจ้าง หรือมีสาระสำคัญอยู่ที่สัญญา กล่าวคือ เมื่อนายจ้างตกลงเลือกลูกจ้างคนใดเข้าทำงานกับตนแล้วนายจ้างก็ต้องปฏิบัติต่อลูกจ้างให้เป็นตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ รวมทั้งปฏิบัติต่อลูกจ้างในเรื่องสิทธิประโยชน์และสวัสดิการอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายแรงงานกำหนดไว้ และหากนายจ้างจะโอนสิทธิของ

คนให้แก่บุคคลภายนอกทำงานแทนตนไม่ได้ถ้านายจ้างไม่ยินยอมพร้อมใจด้วย ถ้าคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำการฝ่าฝืนความยินยอมพร้อมใจนี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ เช่น นายจ้างให้ลูกจ้างไปทำงานอีกบริษัทหนึ่งโดยลูกจ้างไม่ยินยอม แม้การทำงานของลูกจ้างในบริษัทใหม่จะเป็นงานลักษณะเช่นเดิมในสถานที่เดิมแต่ก็เป็นงานของบริษัทใหม่ ซึ่งลูกจ้างมิได้ทำงานให้แก่นายจ้างเดิม เช่นนี้ลูกจ้างบอกเลิกสัญญาและเรียกว่าชดเชยจากนายจ้างจะกำหนดรูปแบบของสัญญาหรือมีข้อความอย่างไรก็ได้

นอกจากหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ในสัญญาจ้างแรงงานแล้ว ลูกจ้างต้องทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต หากลูกจ้างหาประโยชน์ให้ตนเองหรือผู้อื่น กระทำความผิดโดยอาศัยความไว้วางใจจากนายจ้าง หรือโอกาสที่ได้ใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้าง ย่อมเป็นการผิดสัญญาจ้างแรงงานและผิดกฎหมายอาญาด้วย

ลักษณะความผิดฐานยักยอกทรัพย์ในต่างประเทศ

แนวความคิดแต่ละประเทศแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องบังคับใช้กฎหมายแตกต่างกันออกไป เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานยักยอก ที่มีแหล่งที่มาเหมือนกัน แต่รายละเอียดในองค์ประกอบและโทษยังมีความแตกต่างกันอยู่ การนำมาปรับใช้ในประเทศไทยนั้น ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม โดยวิเคราะห์และนำมาเปรียบเทียบกับประเทศไทยเพื่อให้ได้ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความผิดฐานยักยอกของไทย

1. สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักรในระยะเริ่มแรกความผิดเกี่ยวกับการกระทำต่อกรรมสิทธิ์นั้นจะมีเพียงความผิด larceny เพียงฐานเดียวที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง ลงโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญาสำหรับการหลอกลวงเพื่อให้ได้ทรัพย์ หรือการฉ้อโกงต่าง ๆ นั้น รัฐยังไม่ได้กำหนดให้ต้องรับโทษทางอาญา ต่อมาเมื่อการค้าพัฒนาขึ้นกฎหมายอาญาจึงได้มีการพัฒนามาตามลำดับ โดยมีการวินิจฉัยของศาลให้ขยายขอบเขตไปลงโทษในกรณีอื่น ๆ ของการลักขโมย เช่น ยักยอก ฉ้อโกง กรร โทษทรัพย์ เป็นต้น (สุพัตรา เกตุแก้ว, 2555) นอกจากนี้ฝ่ายบัญญัติได้พยายามที่จะออกกฎหมายมาเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ที่ศาลได้วินิจฉัยให้ครอบคลุมถึงความผิดต่าง ๆ จนไม่อาจใช้หลัก Common law เดิมอย่างยืดหยุ่นได้ โดยกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราออกมาใช้นั้น บางฉบับก็ได้สร้างหลักเกณฑ์และความผิดใหม่ ๆ ที่ศาลจะต้องบังคับใช้ตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดไม่สามารถตีความให้ขยายออกไปอีก ต่อมาเมื่อมีกฎหมายต่าง ๆ ออกมาเป็นจำนวนมาก บางฉบับก็ได้แก้ไขกฎหมายเดิม บางฉบับก็ได้ออกมาเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้กฎหมายต่าง ๆ สอดคล้องรับกันส่งผลให้ความผิดอาญาโดยเฉพาะความผิดอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์ทั้งหลาย มีรายละเอียดแตกต่างกัน

ออกไปมากมาย ดังนั้น การทำความเข้าใจและนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงให้ถูกต้องจึงกลายเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ การที่ตรากฎหมายออกมาเป็นจำนวนมากทำให้ไม่สะดวกในการนำมาใช้จึงมีแนวความคิดต้องการที่จะรวบรวมกฎหมายต่าง ๆ เหล่านั้นให้รวมไว้อยู่ด้วยกันเพื่อสะดวกในการอ้างอิงใช้ปรับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้เป็นในทางเดียวกัน โดยเฉพาะการนำกฎหมายนี้ไปใช้กับดินแดนที่อยู่ใต้อาณานิคมของอังกฤษ จึงส่งผลให้มีการรวบรวมกฎหมาย หลักกฎหมายไม่ว่าจะเป็นหลัก Common law โดยแท้ที่ศาลเป็นผู้วางหลักไว้หรือหลักกฎหมายต่าง ๆ ที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้บัญญัติขึ้นในภายหลังทั้งหมดมาประมวลไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในที่เดียวกัน โดยแบ่งออกเป็นเรื่อง ๆ และประกาศใช้เป็น Larceny Act, 1861 (Stephen, 1950 อ้างถึงใน สุพิศรา เกตุแก้ว, 2555)

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาก็ได้มีการรวบรวมเอาความคิดฐานลักทรัพย์และความคิดเกี่ยวกับทรัพย์อื่น ๆ ไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน และได้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง โดยต่อมาในปี ค.ศ. 1961 ได้มีการปรับปรุงแก้ไข Larceny Act, 1861 ครั้งสำคัญเป็น Larceny Act, 1961 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการกระทำทั้งหลายอันเป็นความคิดฐานลักทรัพย์ที่นักกฎหมายอังกฤษเคยใช้อธิบายในตำรากฎหมาย โดยมีการบัญญัตินิยามเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความคิดฐานลักทรัพย์ที่ศาลได้วางหลักไว้ให้เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรก ซึ่งนิยามนี้ได้กลายมาเป็นหลักในการวิเคราะห์ความรับผิดฐานลักทรัพย์มาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการบังคับใช้ Larceny Act, 1961 ไปได้ระยะหนึ่งก็มีปัญหาว่าการรวบรวมเอาความคิดทั้งหลายเกี่ยวกับทรัพย์โดยมิได้จัดให้ปรากฏความคิดในลักษณะปลี้อยู่ซ้ำซ้อนกันอยู่ เมื่อแนวคิดใหม่ของนักกฎหมายอังกฤษในสมัยนั้น เห็นพ้องว่าความคิดฐานลักทรัพย์ ความคิดฐานยักยอก และความคิดฐานฉ้อโกงเหล่านี้มีที่มาจากที่เดียวกัน กล่าวคือ ล้วนแต่เป็นความคิดเกี่ยวกับการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีขอบทั้งสิ้น เพียงแต่วิธีการเพื่อให้ได้ทรัพย์มาเท่านั้นที่แตกต่างกันออกไป จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะแยกเป็นฐานความผิดออกเป็นฐาน ๆ ต่างกันเช่นนี้เพราะจะก่อให้เกิดข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ เมื่อต้องนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริง จึงได้มีการเสนอให้แก้ไขความคิดเกี่ยวกับทรัพย์ใหม่ โดยรวมเอาความคิดข้างต้นเข้ามาเป็นความคิดเกี่ยวกับทรัพย์เพียงฐานเดียวเท่านั้น

แนวความคิดดังกล่าวข้างต้นนี้มีอิทธิพลทำให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายขึ้นเป็น The Theft Act, 1968 มีที่มาบางส่วนมาจาก (The Eighth Report of the Criminal Law Revision Committee: CLRC) โดยได้ปรับปรุงและนำนิยามของการกระทำความคิดเกี่ยวกับทรัพย์ในส่วนสาระสำคัญของการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ต่างๆ ตามกฎหมาย Larceny เก้ามารวมไว้ด้วยกันทั้งหมดเป็นฐานความผิดฐานเดียว โดยมีความคิดว่าการบัญญัติว่าการลักขโมยได้ง่ายแต่จากการแก้ไข

ดังกล่าวกลับทำให้เกิดคำถามตามมาว่า การลักขโมยนั้นเป็นกรณีที่เป็นการรบกวนสิทธิในทรัพย์สิน ความเป็นเจ้าของของบุคคลอื่น หรือว่าเป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดที่ต้องมีเพื่อความเที่ยงธรรมกันแน่ ซึ่งสิทธิต่างๆเหล่านี้ได้ถูกกำหนดขึ้น โดยกฎหมายแพ่งที่มีโครงสร้างที่ซับซ้อน และแนวความคิดของกฎหมายแพ่งนี้ได้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดค่านิยมในกฎหมายอาญา แต่อย่างไรก็ดี การใช้ฐานขอบเขตที่กว้างในการจำกัดความของคำว่า Theft ใน Theft Act ทำให้ต้องคำนึงถึงขอบเขตระหว่างการรบกวนทรัพย์สินของผู้อื่นว่ากรณีต้องลงโทษตามความผิดอาญา กรณีไหนไม่ใช่ความผิดอาญา ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากในสังคมที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ โดยความยุ่งยากในการจำกัดขอบเขตได้แสดงให้เห็นในมาตรา 1 ของ Theft Act ในขณะที่ร่างกฎหมายนี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ ซึ่งถูกอ้างโดย CLRC ในการพิจารณาทบทวนแสดงให้เห็นถึงความคลุมเครือและไม่ครอบคลุมจนต้องมีการเสนอของ CLRC ให้มีการปรับปรุงแก้ไขมาตรา 16 ต่อมาโดย Theft Act. 1978 แต่หลักสำคัญในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในปัจจุบันก็ยังคงอยู่ใน Theft Act. 1968 (สุพัตรา เกตุแก้ว, 2555)

หากพิจารณาตามองค์ประกอบของความผิดฐานลักทรัพย์ตาม Theft Act. 1968 การเอาไป ได้บัญญัติมาตรา 3 (1) หมายถึงการที่ผู้กระทำได้ใช้สิทธิใดๆ ในทรัพย์สินของผู้อื่นอย่างเป็นเจ้าของ โดยตนเองไม่มีสิทธิที่จะกระทำเช่นนั้นได้ และยังหมายความรวมถึง การได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ว่าจะโดยสุจริตหรือไม่ ได้ใช้สิทธิอย่างเช่นเจ้าของนั้น โดยการเก็บไว้ หรือจำหน่ายโอนด้วยประการอื่น โดยไม่ชอบ เพราะฉะนั้นจึงทำให้การเอาไปในความผิดฐานลักทรัพย์ตามกฎหมายอังกฤษรวมไปถึงความผิดฐานยักยอกทรัพย์ด้วย เพราะการที่ผู้ครอบครองทรัพย์สินเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นที่อยู่ในความครอบครองของตนไปโดยมิชอบ ก็เท่ากับว่าผู้ครอบครองทรัพย์สินได้ใช้สิทธิใดๆ ต่อทรัพย์สินของผู้อื่นอย่างเช่นเจ้าของ โดยตนเองไม่มีสิทธิที่จะกระทำเช่นนั้นได้นอกจากนี้การที่ผู้อื่นส่งมอบทรัพย์สินให้โดยสำคัญผิดและผู้รับทรัพย์สินดังกล่าวได้เอาทรัพย์สินนั้นไปเสีย ซึ่งถือว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตาม Theft Act. 1968 มาตรา 3 (1)

สหราชอาณาจักรเป็นประเทศเดียวในยุโรปซึ่งให้อำนาจฟ้องคดีอาญาแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางในกรณีทั่วไป ราษฎรทุกคนอาจยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลและดำเนินคดีนั้นจนถึงที่สุดได้ แม้ว่าบุคคลที่เป็นโจทก์ยื่นฟ้องจะมีได้เป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำผิดซึ่งได้ฟ้องนั้นเลยก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากระบบการดำเนินคดีอาญาของอังกฤษถือว่าประชาชนต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่รักษากฎระเบียบของสังคม บุคคลเหล่านี้จึงควรมสิทธิฟ้องคดีอาญาต่อศาลเมื่อเขาพบการกระทำผิดที่ทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม

ระบบวิธีพิจารณาความอาญาของสหราชอาณาจักรมีลักษณะพิเศษ คือ ไม่มีการเอาเรื่องส่วนได้เสียส่วนบุคคลกับส่วนได้เสียของสังคมมาปะปน ดังนั้นจึงไม่มีรูปการฟ้องคดีความผิดต่อ

ส่วนตัวที่ให้อำนาจฟ้องเฉพาะผู้เสียหายเท่านั้น โดยถือว่าอำนาจฟ้องคดีอาญาเป็นของประชาชนทุกคน

สำหรับในปัจจุบันการดำเนินการฟ้องคดีอาญาในสหราชอาณาจักรอาศัยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการฟ้องคดีที่เป็นความผิดอาญา ค.ศ. 1985 (POA, 1985 อ้างถึงใน สุพัตรา เกตุแก้ว, 2555) โดยมีหน่วยงาน CPS (The Crown Prosecutions Service) ที่มีหน้าที่ในการควบคุมและพิจารณาการดำเนินคดีอาญาที่เจ้าพนักงานตำรวจได้เริ่มดำเนินคดีมาแล้ว (มาตรา 3 (2) (เอ)) และการที่ CPS จะดำเนินคดีอาญาหรือไม่นั้น CPS จะใช้หลักในการพิจารณา 2 ประการ คือ 1. การตรวจสอบพยานหลักฐานและ 2. ผลกระทบที่มีต่อประโยชน์สาธารณะ ส่วนสิทธิของผู้เสียหายจะดำเนินการฟ้องคดีเองนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา 6 (1) แห่งพระราชบัญญัติการฟ้องคดีที่เป็นความผิดอาญาฯ (POA1985)

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เสียหายจะใช้สิทธิของตนในการฟ้องคดีเองก็ตามแต่ CPS ก็สามารถที่จะเข้าควบคุมคดีดังกล่าวได้หากเป็นไปตามเกณฑ์ 4 ประการ คือ

1. ผู้เสียหายที่ฟ้องคดีเอง หรือผู้แทนร้องขอให้ CPS เข้าดำเนินคดีอาญานั้น โดย CPS จะดำเนินคดีอาญาให้ต่อเมื่อเห็นว่าการดำเนินคดีอาญาดังกล่าวมีหลักฐานอย่างเพียงพอ และมีประโยชน์ต่อสาธารณะ เท่านั้น

ส่วนกรณีที่ CPS พิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินคดีดังกล่าวไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การฟ้องนั้นเป็นการฟ้องเท็จ (Malicious prosecution) หรือเป็นการฟ้องคดีเพื่อกันแกล้งจำเลย (Vexatious prosecution) หรือเป็นการฟ้องในคดีเล็กน้อย (Minor offence) และจำเลยเจ็บป่วยเกินไปที่จะเข้าสู่กระบวนการสืบพยาน หรือแม้เป็นความผิดที่ร้ายแรง (Serious offence) แต่จำเลยได้รับความเจ็บป่วยอย่างร้ายแรง (Terminally ill) หรือหากดำเนินคดีไป จะเป็นเหตุทำให้เสียประโยชน์แก่กระบวนการยุติธรรม เหตุต่าง ๆ เหล่านี้ ถือเป็นข้อพิจารณาที่ CPS จะไม่ดำเนินคดีอาญาทั้งสิ้น

2. เมื่อจำเลยหรือผู้แทน ร้องขอให้ CPS เข้าดำเนินคดีอาญาดังกล่าว ในกรณีนี้ CPS จะดำเนินคดีอาญาให้ต่อเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการสอบสวนไปแล้ว และมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

3. เมื่อเกิดกรณีตามมาตรา 7 (4) ถือเป็นหน้าที่ของจำศาล ที่จะต้องแจ้งให้ CPS ทราบซึ่งกรณีดังกล่าว ได้แก่

3.1 กรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเอง ได้ถอนฟ้องโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอครั้งนี้ CPS จะทำการทบทวนข้อกฎหมายอีกครั้ง ประกอบกับอัยการสูงสุด (Attorney General) จะได้รับรองให้มีการดำเนินกระบวนการฟ้องร้องใหม่

3.2 กรณีผู้เสียหายที่ฟ้องคดีเอง ไม่ได้ยื่นฟ้องภายในเวลาที่กำหนดและไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะชี้แจงถึงเหตุแห่งความล่าช้า นั้น หรือกรณีผู้เสียหายไม่มีความตั้งใจที่จะทำการดำเนินคดีต่อไป ดังนี้ CPS จะเข้าสู่การดำเนินคดีแทน เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ของกระบวนการยุติธรรม

4. เมื่อ CPS ได้รับรายงานกรณีผู้เสียหายฟ้องคดีเองจากแหล่งอื่น หรือได้รับรายงานจากศาล กรณีที่ศาลได้ไต่สวนมูลฟ้องแล้วพบว่าคดีมรุมูล (Prima facie case) ดังนี้ CPS ก็จะเข้าดำเนินคดีแทน

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าแม้กฎหมายจะอนุญาตให้ประชาชนในสหราชอาณาจักรมีสิทธิที่จะฟ้องคดีอาญาอย่างกว้างขวางก็ตาม แต่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่มีหน่วยงาน CPS ควบคุมอยู่ เพื่อให้ดำเนินการคดีอาญาเป็นไปเพื่อคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม

ส่วนกรณีที่ได้ดำเนินการฟ้องร้องไปแล้ว ต่อมาภายหลังคู่กรณีจะตกลงยอมความกันนั้น ก็จะเป็นไปตามหลักการที่ว่า การดำเนินคดีอาญาเป็นการดำเนินการในนามกษัตริย์หรือรัฐ ฉะนั้น คู่กรณีในกระบวนการพิจารณาจึงไม่อาจประนีประนอมยอมความกันเองได้โดยมิได้รับความยินยอมจากรัฐหรือเจ้าพนักงานของรัฐเสียก่อน แต่ในทางปฏิบัติคดีที่ประชาชนเป็นคู่กรีกันศาลยินยอมให้คดีระงับไปได้ เมื่อศาลเห็นว่าคดีโจทก์ไม่มีหลักฐานเพียงพอหรืออีกนัยหนึ่งคือ ถ้าโจทก์ไม่ตั้งใจที่จะให้ศาลดำเนินคดีจนพิพากษาลงโทษจำเลย โจทก์ก็อาจไม่นำพยานเข้าสืบนั่นเอง

2. สหรัฐอเมริกา

กฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกามีรากฐานพัฒนาการมาจากกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ ซึ่งเต็มไปด้วยแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาของศาล แต่ในปัจจุบันการกำหนดความผิดอาญาถูกกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ภายใต้หลักกฎหมายที่ว่าไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ซึ่งปรากฏหลักการนี้ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 14

ในแต่ละมลรัฐมีการกำหนดความผิดทางอาญาและกำหนดโทษสำหรับความผิด ทั้งความผิดที่ร้ายแรง (มหันตโทษ) และความผิดที่ไม่ร้ายแรง (ลหุโทษ) ความผิดที่สำคัญบางฐานความผิด มลรัฐต่างจะมีการกำหนดเนื้อหาสาระไว้ในทำนองเดียวกัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการฆาตกรรม ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืน และความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ แต่ละมลรัฐอาจมีการกำหนดความผิดอาญาที่แตกต่างกันได้ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเปิดบ่อนการพนัน อาจถูกให้เป็นความผิดในมลรัฐหนึ่ง ในขณะที่อีกมลรัฐหนึ่งไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิด เป็นต้น ความผิดอาญา

ใดเป็นความผิดที่กำหนดโดยกฎหมายในระดับมลรัฐ อำนาจในการสืบสวนสอบสวนก็เป็นของ
กระบวนการยุติธรรมในระดับมลรัฐ ตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ (มานิตย์ จุมปา, 2552)

ด้วยเหตุที่มีความแตกต่างกันในกฎหมายอาญาของแต่ละมลรัฐ จึงทำให้เกิดความ
พยายามในการทำให้กฎหมายอาญาเป็นหนึ่งเดียวกัน เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1956 จึงได้จัดตั้งคณะบุคคล
ที่ประกอบไปด้วยอาจารย์ นักกฎหมายภาคปฏิบัติ เพื่อจัดทำประมวลกฎหมายอาญาต้นแบบ แต่
ประมวลกฎหมายต้นแบบจะไม่ได้รับการนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในมลรัฐ แต่ประมวล
กฎหมายต้นแบบก็มีความสำคัญในการเรียนการสอนกฎหมายอาญาเพราะผู้สอนกฎหมายอาญาต้อง
กล่าวถึงประมวลกฎหมายอาญาต้นแบบนี้ในการเรียนการสอนและนักกฎหมายทั่วไปก็ต้องเรียนรู้
จากประมวลกฎหมายอาญาต้นแบบนี้ โดยประมวลกฎหมายอาญาต้นแบบนี้ ได้จัดทำโดยแบ่ง
เนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. บททั่วไป ซึ่งเป็นการกำหนดหลักการทั่วไปในการกระทำความผิดอาญา เช่น เรื่อง
เจตนาในการกระทำความผิด ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล เป็นต้น
2. ความผิดอาญา เป็นการกำหนดความผิดทางอาญารูปแบบต่าง ๆ ซึ่งความผิดอาญาที่สำคัญ
3 รูปแบบความผิดใหญ่ๆ เช่น ความผิดเกี่ยวกับฆาตกรรม ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืน และความผิด
เกี่ยวกับการลักขโมย ซึ่งการลักขโมยนี้แยกพิจารณาได้เป็น 3 กรณี ได้แก่
 - 2.1 การลักขโมย” ตามกฎหมายคอมมอนลอว์ คือการล่องล้าเข้าไปเอาสิ่งหามิทรัพย์
ของบุคคลอื่นด้วยเจตนาเอาอย่างถาวร โดยผู้ลักทรัพย์ได้มีการครอบครองสิ่งหามิทรัพย์นั้น
 - 2.2 การยักยอกทรัพย์ คือการที่บุคคลใดได้ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดย
ชอบด้วยกฎหมาย แล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตน การยักยอกทรัพย์จะเป็นความผิด
อาญาร้ายแรงหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์ที่ยักยอก

3. การบำบัดและการลงโทษ

4. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาประเทศสหรัฐอเมริกาจะพัฒนามาจาก
ประมวลกฎหมายอาญาประเทศอังกฤษ ความผิดฐานยักยอก ก็ได้มีการบัญญัติแยกไว้ โดยไม่ได้
รวมไว้เป็นความผิดฐานเดียวกับความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งมีกฎหมายของมลรัฐมิชิแกน มาตรา
750.174 มีหลักดังนี้

มาตรา 750.174 การฉ้อฉลโดยตัวแทนคนรับใช้หรือลูกจ้างหรือผู้ดูแลทรัพย์สินหรือผู้รับ
ฝากทรัพย์สิน การลงโทษนั้นจะพิจารณาจากเจตนา และเพิ่มโทษขึ้นหากการกระทำความผิดนั้นมี
พื้นฐานมาจากความไว้วางใจ ซึ่งมีเงื่อนไขในการลงโทษดังนี้

(1) ตัวแทน คนรับใช้ ลูกจ้าง ผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแล ผู้รับฝากทรัพย์ ผู้พิทักษ์ทรัพย์ ทนายความ พนักงานเก็บเงินหรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับหรือเก็บรวบรวมโดยวิธีใดก็ตาม ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวที่มีบางส่วนเป็นทรัพย์สินของบุคคลอื่น ของหน่วยงานราชการในรัฐนี้ หรือของนิติบุคคลอื่น ๆ และบางส่วนเป็นทรัพย์สินของตัวเอง แทน คนรับใช้ ลูกจ้าง ผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแล ผู้รับฝากทรัพย์ ทนายความ พนักงานเก็บเงินหรือบุคคลอื่นด้วย จะต้องไม่ชักยอกจำหน่ายโดยฉ้อฉล หรือตัดแปลงเพื่อนำมาใช้เอง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นเงินหรือทรัพย์สินนั้น โดยมีเจตนาที่จะชักยอกหรือตัดแปลงเพื่อนำมาใช้เองซึ่งเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวนั้น โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ที่เป็นเจ้าของเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัว บางส่วน

(2) หากเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวที่ถูกชักยอกจำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นมีมูลค่าน้อยกว่า 200 เหรียญ บุคคลที่กระทำเช่นนั้นมีความลหุโทษที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 93 วัน หรือโทษปรับไม่เกิน 500 เหรียญ หรือสามเท่าของมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกชักยอกจำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้น แล้วแต่ว่าจำนวนไหนมากกว่ากัน หรือมีโทษทั้งจำทั้งปรับ

(3) กรณีต่อไปนี้จะจัดเป็นความผิดลหุโทษที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือโทษปรับไม่เกิน 2,000 เหรียญ หรือสามเท่าของมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกชักยอกจำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้น แล้วแต่ว่าจำนวนไหนจะมากกว่ากัน หรือมีโทษทั้งจำทั้งปรับ

(ก) เงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวที่ถูกชักยอกจำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นมีมูลค่า 200 เหรียญ หรือมากกว่า แต่น้อยกว่า 1,000 เหรียญ

(ข) บุคคลที่ฝ่าฝืนอนุมาตรา (2) และเคยถูกตัดสินว่ากระทำผิดมาแล้ว 1 ครั้ง หรือมากกว่าเนื่องจากได้กระทำหรือพยายามกระทำผิดตามมาตรานี้หรือตามกฎหมายท้องถิ่นที่มีสาระหลักคล้ายคลึงกับมาตรานี้

(4) กรณีต่อไปนี้จะจัดเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือโทษปรับไม่เกิน 10,000 เหรียญ หรือสามเท่าของมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่มีการชักยอกจำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้น แล้วแต่จำนวนไหนมากกว่ากัน หรือมีโทษทั้งจำทั้งปรับ

(ก) เงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวที่ถูกชักยอกจำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นที่มีมูลค่า 1,000 เหรียญ หรือมากกว่า แต่น้อยกว่า 20,000 เหรียญ

(ข) บุคคลที่ฝ่าฝืนอนุมาตรา (3)(ก) และเคยถูกตัดสินว่ากระทำผิดมาแล้ว 1 ครั้ง หรือมากกว่าเนื่องจากได้กระทำหรือพยายามกระทำผิดตามมาตรานี้หรือตามกฎหมายท้องถิ่นที่มีสาระหลักคล้ายคลึงกับมาตรานี้ อย่างไรก็ตามในข้อข้อย่อยนี้ คำตัดสินว่ากระทำผิดที่เคยได้รับก่อนหน้านี้

ไม่ได้หมายความว่าคำตัดสินว่ากระทำผิดโดยการฝ่าฝืน หรือพยายามฝ่าฝืนตามความในอนุมาตรา(2) หรือ(3)(ข)

(5) กรณีต่อไปนี้จะจัดเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือ โทษปรับไม่เกิน 15,000 เหรียญ หรือสามเท่าของมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกยึดออก จำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้น แล้วแต่ว่าจำนวนไหนจะมากกว่ากัน หรือมีโทษทั้งจำทั้งปรับ

(ก) เงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวที่ถูกยึดออก จำหน่าย คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นที่มีมูลค่า 20,000 เหรียญ หรือมากกว่า

(ข) บุคคลที่ฝ่าฝืนอนุมาตรา (4)(ก) และเคยตัดสินว่ากระทำผิดมาแล้ว 2 ครั้ง หรือมากกว่านั้นเนื่องจากได้กระทำหรือพยายามกระทำความผิดตามมาตรา นี้ อย่างไรก็ดีในข้อย่อนี้คำตัดสินว่ากระทำผิดมาแล้วไม่ได้หมายความว่าคำตัดสินจากการฝ่าฝืน หรือพยายามฝ่าฝืนความในอนุมาตรา (2) หรือ(3)(ข)

(6) เว้นแต่จะได้ระบุเอาไว้ในอนุมาตรา นี้ มูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกยึดออก คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นที่กระทำขึ้นต่างกรรมต่างวาระกันตามแผนการ หรือพฤติกรรมต่างๆ โดยกระทำขึ้นในระยะเวลา 12 เดือน อาจนำมูลค่าของการกระทำเหล่านี้มารวมกันเป็นมูลค่ารวมของเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกยึดออก คัดแปลง นำไปหรือปกปิดซ่อนเร้นนั้น หากแผนการหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นแผนการ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นแผนการหรือพฤติกรรมที่กระทำต่อบุคคลเพียง 1 คน ต่อหน่วยงานราชการในรัฐนี้ หรือต่อนิติบุคคลอื่น ๆ การนำมูลค่าการกระทำผิดมารวมกันจะไม่มีกำหนดเวลาสิ้นสุด

(7) หากอัยการประสงค์จะให้มีความพิพากษาเพิ่ม โทษเนื่องจากจำเลยเคยถูกตัดสินว่ากระทำผิดมาแล้ว 1 ครั้งหรือมากกว่านั้น อัยการจะต้องแนบคำแถลงเกี่ยวกับคำตัดสินว่ากระทำผิดที่จำเลยได้รับมาพร้อมกับคำร้องแล้วข้อมูลอื่น ๆ ศาลจะเป็นผู้พิจารณาคำตัดสินว่ากระทำผิดที่จำเลยเคยได้รับเองโดยไม่ใช้คณะลูกขุน โดยพิจารณาเมื่อศาลตัดสินลงโทษจำเลยหรือเมื่อมีการไต่สวนเฉพาะในเรื่องนี้ก่อนศาลจะตัดสินลงโทษ สำหรับข้อยืนยันว่าจำเลยเคยได้รับคำตัดสินว่ากระทำผิดมาก่อนแล้ว อาจใช้หลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือหลายอย่างรวมถึงแต่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะหลักฐานดังต่อไปนี้

(ก) สำเนาคำตัดสินว่ากระทำผิด

(ข) สำเนาเอกสารการพิจารณาคดี คำให้การรับสารภาพหรือคำตัดสินลงโทษ

(ค) ข้อมูลที่มีอยู่ในรายงานการสืบเสาะก่อนพิพากษา

(ง) คำให้การจำเลย

(8) ในการฟ้องร้องดำเนินคดีตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง บุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแล ผู้รับฝากทรัพย์ ผู้พิทักษ์ทรัพย์ นายความ พนักงานเก็บเงินหรือบุคคลอื่นไม่อาจแก้ต่างได้ว่าตนมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนสำหรับการเรียกเก็บหรือรับเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ ไว้แทนเจ้าของโดยหักออกจากเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวของเจ้าของ แต่การที่ตัวแทน คนรับใช้ ลูกจ้าง ผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแล ผู้รับฝากทรัพย์ ผู้พิทักษ์ทรัพย์ นายความ พนักงานเก็บเงินหรือบุคคลอื่นเก็บค่าธรรมเนียม สำหรับการเก็บเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวในจำนวนที่เหมาะสม หรือเรียกเก็บผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมายที่ตนมีเหนือเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวนั้น ไม่จัดเป็นการขโมยเงินหรือทรัพย์สิน

(9) ในการฟ้องร้องดำเนินคดีตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสาม การที่ตัวแทน คนรับใช้ ลูกจ้าง ผู้ได้รับมอบหมายให้จัดการดูแล ผู้รับฝากทรัพย์ ผู้พิทักษ์ทรัพย์ นายความ พนักงานเก็บเงินหรือบุคคลอื่นไม่สามารถเพิกเฉยหรือปฏิเสธที่จะจ่าย ส่งมอบหรือคืนเงินหรือทรัพย์สินส่วนตัวที่บุคคลเหล่านี้ได้รับมอบหมายให้ดูแลให้แก่บุคคลที่เหมาะสมเมื่อได้รับการร้องขอ จัดเป็นพยานหลักฐานที่พอเพียงในการยืนยันว่ามีเจตนาขโมยทรัพย์

(10) หากมีการเพิ่มโทษในคำพิพากษาด้วยเหตุที่จำเลยเคยถูกคำตัดสินว่ากระทำผิดมาแล้ว 1 ครั้ง หรือมากกว่า จะไม่มีการนำคำตัดสินว่ากระทำผิดเหล่านี้มาใช้เพื่อเพิ่มโทษตามความในมาตรา 1011 หรือ 12 ในบทที่ 9 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 1927 PA 175 , MCL 769.10, 769.11 และ 769.12 อีก (สุพัตรา เกตุแก้ว, 2555)

ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกาแตกต่างกับหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไทยในข้อที่อำนาจในการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาเป็นของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ เอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหาย จะเสนอคำฟ้องของตนไม่ว่าโดยลำพังหรือโดยเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการหาได้ไม่ บทบาทของผู้เสียหายจะเป็นได้ก็เพียงพยาน ผู้กล่าวโทษจำเลย ซึ่งถือเป็นพยานปากเอกในคดีหลักกฎหมายนี้ เนื่องจากทฤษฎีที่ว่าความผิดอาญาเป็นความผิดต่อสังคม สังคมจึงเป็นผู้เสียหายโดยตรงไม่ใช่เอกชนผู้เป็นเหยื่อของการกระทำผิด พนักงานอัยการเป็นผู้แทนของสังคมจึงมีอำนาจเสนอ คำฟ้อง ได้ในรัฐส่วนน้อยบางรัฐเอกชนอาจเสนอคำฟ้องทางอาญาได้ แต่ต้องภายใต้ข้อจำกัดหลายประการและไม่อาจถือได้ว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปของสหรัฐอเมริกา (วิษณุ เครืองาม, 2517)

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นแล้ว ผู้เสียหายไม่อาจตกลงยอมความกับผู้กระทำความผิดได้ เพื่อเป็นการยืนยันในหลักการนี้ ศาลฎีกาของรัฐมิสซูรีได้วางหลักว่า ผู้เสียหายเท่านั้นที่จะทำให้การกระทำอันควรเป็นความผิดกลายเป็นความไม่ต้องรับผิด และเมื่อสังคมเป็นผู้เสียหาย สังคมเท่านั้นที่จะใช้สิทธินั้นได้ เอกชนไม่อาจที่จะใช้สิทธิดังกล่าวได้ แม้ว่าตน

จะเป็นผู้เสียหายโดยพฤตินัยก็ตาม ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ถือเป็นแนวปฏิบัติในทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกา (วิษณุ เครืองาม, 2517)

ด้วยเหตุนี้ในสหรัฐอเมริกาจึงไม่มีความผิดประเพณียอมความได้ และศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้เคยประกาศซ้ำในหลายคดีว่า ผลประโยชน์ของรัฐและสังคมย่อมอยู่เหนือกว่าผลประโยชน์ของเหยื่อในการกระทำความผิด การที่รัฐฟ้องคดีนั้นจึงเป็นการกระทำไปเพื่อสังคมมิใช่เพื่อพยานผู้กล่าวโทษ พนักงานอัยการทำหน้าที่เพื่อสังคมมิใช่เพื่อผู้ประสบเคราะห์กรรมจากการกระทำความผิด ส่วนผลประโยชน์อื่นใดที่พยานผู้กล่าวโทษได้รับจากผู้กระทำความผิดถือเป็นเรื่องของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเอง จึงไม่กระทบกระเทือนต่อรูปคดีและอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ

เมื่อศาลสูงสุดไ้วางหลักไว้เช่นนี้แล้ว ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะเยียวยาด้วยการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายจนเป็นที่พอใจแล้วก็ตาม แต่ความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้กระทำความผิดก็ไม่อาจจะยุติลงได้ เพราะเห็นว่ารัฐเท่านั้นที่ เป็นผู้เสียหายโดยตรง จึงมีหน้าที่ในการดำเนินคดีเพื่อตัวอยู่กระทำผิดมาลงโทษ

ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกาแตกต่างกับหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไทยในข้อที่อำนาจในการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาเป็นของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะ เอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหาย จะเสนอคำฟ้องของตนไม่ว่าโดยลำพังหรือโดยเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการหาได้ไม่ บทบาทของผู้เสียหายจะเป็นได้ก็เพียงพยานผู้กล่าวโทษจำเลย (The complainant witness) ซึ่งถือเป็นพยานปากเอกในคดีหลักกฎหมายนี้ เนื่องจากทฤษฎีที่ว่าความผิดอาญาเป็นความผิดต่อสังคม สังคมจึงเป็นผู้เสียหายโดยตรง ไม่ใช่เอกชนผู้เป็นเหยื่อของการกระทำความผิด พนักงานอัยการเป็นผู้แทนของสังคมจึงมีอำนาจเสนอ คำฟ้องได้ในรัฐส่วนน้อยบางรับเอกชนเสนอคำฟ้องทางอาญาได้แต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ และไมอาจถือได้ว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปของสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นแล้ว ผู้เสียหายไม่อาจตกลงยอมความกับผู้กระทำความผิดได้ เพื่อเป็นการยืนยันในหลักการนี้ ศาลฎีกาของรัฐมิสซูรีได้วางหลักว่า ผู้เสียหายเท่านั้นที่จะทำให้การกระทำอันควรเป็นความผิดกลายเป็นความไม่ต้องรับผิด และเมื่อสังคมเป็นผู้เสียหาย สังคมเท่านั้นที่จะใช้สิทธินั้นได้ เอกชนไม่อาจที่จะใช้สิทธิดังกล่าวได้ แม้ว่าตนจะเป็นผู้เสียหายโดยพฤตินัยก็ตาม ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ถือเป็นแนวปฏิบัติในทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกา

ด้วยเหตุนี้ในสหรัฐอเมริกาจึงไม่มีความผิดประเพณียอมความได้ และศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้เคยประกาศซ้ำในหลายคดีว่า ผลประโยชน์ของรัฐและสังคมย่อมอยู่เหนือกว่าผลประโยชน์ของเหยื่อในการกระทำความผิด การที่รัฐฟ้องคดีนั้นจึงเป็นการกระทำไปเพื่อสังคม

มิใช่เพื่อพยานผู้กล่าวโทษ พนักงานอัยการทำหน้าที่เพื่อสังคมมิใช่เพื่อสังคมผู้ประสบเคราะห์กรรม จากการกระทำผิดคิด ส่วนผลประโยชน์อื่นใดที่พยานผู้กล่าวโทษได้รับจากผู้กระทำความผิดถือเป็นเรื่องของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเอง จึงไม่กระทบกระเทือนต่อรูปคดีและอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ

เมื่อศาลสูงสุดได้วางหลักไว้เช่นนี้แล้ว ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะได้เยียวยาด้วยการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายจนเป็นที่พอใจแล้วก็ตาม แต่ความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้กระทำความผิดก็ไม่อาจจะยุติลงได้ เพราะเห็นว่ารัฐเท่านั้นที่ เป็นผู้เสียหายโดยตรง จึงมีหน้าที่ในการดำเนินคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ต่อมาบางมลรัฐจะได้เริ่มกำหนดหลักการใหม่โดยกำหนดให้ความผิดอาญาบางประเภทสามารถยอมความได้ หรืออาจทำให้คดีอาญาเลิกกันได้ สำหรับความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และคู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดบางประการ เช่น กำหนดเงื่อนไขว่าผู้เสียหายต้องไปปรากฏตัวต่อหน้าศาล และแจ้งให้ศาลทราบว่าตนไม่ติดใจเอาความกับจำเลยอีกต่อไปเพราะตนเคยได้รับชดเชยค่าเสียหายให้เป็นที่พอใจแล้ว ส่วนการตีความของศาลในความผิดประเภทนี้จะต้องเป็นไปอย่างเคร่งครัด

อย่างไรก็ตาม ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่า กฎหมายดังกล่าวเหล่านี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญในข้อที่ว่าไม่เป็นการคุ้มครองบุคคลอย่างเสมอภาคกัน และโดยผลของกฎหมายเหล่านั้น ทำให้เกิดหลักที่ว่าหากผู้ใดมีฐานะร่ำรวยและสามารถชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้ ผู้นั้นก็ไม่ต้องถูกจำคุก ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาเห็นว่าไม่เป็นธรรม เพราะกฎหมายที่เป็นธรรมควรปฏิบัติต่อผู้ร่ำรวยและยากจน โดยเสมอภาคกัน เงินไม่ควรซื้อเสรีภาพจากการถูกจำคุกได้ ซึ่งเห็นได้ว่า การที่กฎหมายของสหรัฐอเมริกาคำหนดหลักการไว้เช่นนั้น เป็นการมองข้ามความเป็นจริงที่มุ่งแต่พิทักษ์ผลประโยชน์และความสงบสุขของสังคม อันเป็นการมุ่งในทางทฤษฎีมากกว่าทางปฏิบัติอีกทั้งจะเป็นการสร้างภาระให้แก่รัฐเองยิ่งเองกว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาให้กับสังคม

การที่กฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นความผิดอันยอมความได้ เหมือนกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย ฉะนั้น หากมีการตกลงยอมความกันถือว่าเป็นความผิดประเภทหนึ่ง ในทางอาญาเรียกว่าความผิดฐานยอมความ (Compounding an offense) ซึ่งความผิดประเภทนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นอาชญากรรมโดยถือเป็นการกระทำที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมบิดเบือน (Perversion of justice) ด้วยอาศัยวิธีการเจรจาเพื่อให้อาชญากรรมหลุดพ้นจากการถูกพิพากษาว่ากระทำผิด หรือให้เกิดประโยชน์ในทางที่เป็นคุณแก่อาชญากรรมนั้นในทางใดทางหนึ่ง

สำหรับการกระทำผิดฐานยอมความ (Compounding an offense) ตาม Model Penal Code มาตรา 242.5 ถือว่าเป็นความผิดในทางอาญา และมีองค์ประกอบความผิด คือ

1. มีการตกลงว่าจะไม่ฟ้องคดี
2. รู้ว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น
3. มีหลักฐานยืนยันว่าได้รับค่าตอบแทน

สำหรับสิ่งสำคัญของความผิดฐานนี้ คือ ต้องมีการตกลงกัน ดังนั้น การที่ผู้กระทำความผิดนำทรัพย์สินมาคืนหรือให้แก่ผู้เสียหายหรือบุคคลอื่น โดยมีความหวังว่าเขาจะไม่ดำเนินคดีอาญากับตนนั้น จึงไม่เป็นความผิดฐานยอมความแต่อย่างใด

3. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความผิดฐานยกยกออกตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีการแยกหมวดหมู่ตามสิ่งที่เป็นกฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง หรือคุณธรรมทางกฎหมาย เป็นสิ่งที่ไม่ต้องการให้มีการละเมิดนั้นเอง กฎหมายของประเทศเยอรมันได้แบ่งความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินออกเป็น 3 ประเภท คือ ความผิดที่กระทำต่อกรรมสิทธิ์ ความผิดที่กระทำต่อสิทธิหรือผลประโยชน์ในทางทรัพย์สิน และความผิดที่กระทำต่อทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ความผิดฐานยกยกออกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ กรณีการกระทำความผิดที่เป็นเรื่องการเบียดบัง ตามมาตรา 246 และกรณีความผิดที่เป็นเรื่องความไว้วางใจ ตามมาตรา 266 ซึ่งความผิดฐานยกยกออกได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง โดยองค์ประกอบความผิดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. องค์ประกอบความผิดฐานยกยกออกตามกฎหมายเดิม (ก่อน ค.ศ. 1998)

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน มาตรา 246 การเบียดบังกรรมสิทธิ์ ผู้ซึ่งครอบครอง หรือยึดถือสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีใจของตนเองแล้วเบียดบังไปเป็นของตน โดยมีขอบด้วยกฎหมายต้องระวางโทษ โดยมีลักษณะสำคัญของความผิดฐานนี้คือ เป็นการกระทำที่ปราศจากการทำร้ายการครอบครอง (The penal code of federal republic of germany, 1871 อ้างถึงใน สุพัตรา เกตุแก้ว, 2555) ดังนั้นการกระทำความผิดฐานนี้ ได้แก่ การเบียดบังทรัพย์สินของผู้อื่นที่ตนเองครอบครอง หรือยึดถือ ไปเป็นของตน โดยวัตถุประสงค์ที่กระทำต่อความผิดฐานนี้คือ ทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ของผู้อื่นที่ตกไปอยู่ในความครอบครอง หรือยึดถือของผู้กระทำ และคุณธรรมของกฎหมายหรือสิ่งที่ยกกฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครอง ได้แก่ กรรมสิทธิ์

แม้กฎหมายจะไม่ได้บัญญัติถึงกรณีการเบียดบังไปเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สาม แต่ในการพิจารณาคดีนั้น ศาลของประเทศเยอรมันก็ได้พิจารณาลงโทษในกรณีที่มีการเบียดบังไปเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สามด้วย

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 266 ความไว้วางใจ มีผู้ได้รับอำนาจโดยกฎหมาย จากคำสั่งราชการ หรือโดยนิติกรรม แล้วใช้อำนาจนั้นในทางที่ผิดหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจโดยคำสั่งเจ้าพนักงาน โดยการจัดการตามกฎหมายหรือการกระทำหน้าที่ของผู้ได้รับมอบหมายให้ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่น ในการจัดการประโยชน์ในทรัพย์สินของผู้อื่น ทำให้เสียหายแก่ประโยชน์นั้น จะต้องถูกลงโทษ (The Penal Code of Federal Republic of Germany, 1871 อ้างถึงใน สุพัตรา เกตุแก้ว, 2555)

2. องค์ประกอบความผิดฐานขักขอกตามกฎหมายที่ได้ปรับปรุงให้ชัดเจนขึ้น (ตั้งแต่ ค.ศ. 1998 จนถึงปัจจุบัน) หลังจากประเทศเยอรมันประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาแล้วก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยตลอด โดยในการปรับปรุงกฎหมายอาญา ครั้งที่ 6 ได้มีการปรับปรุง

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 246 ในกรณีการนำทรัพย์สินไปเป็นของบุคคลที่สาม หรือไปเป็นประโยชน์ของบุคคลที่สามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และใน (2) ได้บัญญัติให้กรณีที่กระทำความผิดตาม (1) นั้น เป็นทรัพย์สินที่ผู้กระทำได้มาด้วยความไว้วางใจให้ต้องรับโทษหนักขึ้น

โดยในการปรับปรุงนี้ได้ตัดองค์ประกอบในส่วนที่ผู้กระทำความผิดต้องครอบครอง และยึดถือ ออกเพื่อให้กรณีข้อเท็จจริง โดยเฉพาะเป็นการเบียดบังให้เป็นของบุคคลที่สามชัดเจนขึ้น

ส่วนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันได้ปรากฏอย่างชัดเจนโดยเรียกว่าหลักการดำเนินคดีตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีการบังคับให้มีปรากฏว่าคดีมีพยานพอพียง และพยานนั้นอาจนำมาใช้ลงโทษผู้ต้องสงสัยได้ แต่ในระยะเวลาหลังนี้สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ผ่อนคลายโดยนำหลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลพินิจมาใช้ แม้ว่าจะมีข้อขัดข้องกับกฎหมายก็ตามแต่การให้ดุลพินิจต้องถูกจำกัดอย่างเข้มงวด โดยสอดคล้องกับมาตรฐานที่กฎหมายบัญญัติไว้ และบางกรณีก็อาจควบคุมโดยศาลได้

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้องในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นกระบวนการดำเนินคดีอาญากระบวนการเดียว ผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญา คือ อัยการแม้ตาม มาตรา 163 วรรคแรก ตำรวจมีหน้าที่ต้องติดตามผู้กระทำความผิดอาญา แต่ฐานะของตำรวจก็เพียงเครื่องมือของอัยการเท่านั้น ทั้งนี้ไม่ว่าการที่ตำรวจกระทำไปนั้นเป็นการต้องกระทำไปก่อนตามกฎหมายหรือตามคำสั่งของอัยการ ในกรณีที่กระทำไปก่อนตำรวจต้องส่งเรื่องราวให้อัยการโดยไม่ชักช้า กล่าวคือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีการเริ่มคดีอัยการจะเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณา

ตัดสินใจ

ส่วนการฟ้องคดีในความผิดอาญาที่ผู้เสียหายจะฟ้องคดีได้ในบางกรณี ดังบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 374 ซึ่งความผิดที่เกี่ยวข้องกับเอกชนเป็นส่วนตัวอยู่มากและมีโทษสถานเบา ได้แก่ ความผิดฐานบุกรุกคูเหมินประมาท เปิดจดหมายผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย ชู่เชื้อผู้อื่น ทำให้เสียทรัพย์ และความผิดอาญาบางฐานตามกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า กฎหมายสิทธิบัตร แบบแผน แบบเครื่องอุปโภค เครื่องหมายการค้า การเลียนแบบและลิขสิทธิ์ ซึ่งความผิดอาญาที่กระทบต่อเอกชนผู้เสียหายโดยตรงตามกฎหมายอาญาเยอรมันเหล่านี้ อัยการสามารถยื่นคำร้องขอเข้าร่วมในการดำเนินคดีได้ เมื่อเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นเป็นประโยชน์สาธารณะ

แต่ก่อนที่ผู้เสียหายจะฟ้องคดีได้นั้นจะต้องอยู่ในข้อจำกัดหลายประการ เช่น ต้องทำการประนีประนอมยอมความ กับจำเลยเสียก่อนต่อหน้าผู้แทนของกระทรวงยุติธรรมที่รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ดังกล่าว ถ้าการประนีประนอมยอมความระหว่างผู้เสียหายกับจำเลยไม่ประสบความสำเร็จตกลงกันได้ ผู้เสียหายจึงจะได้รับใบรับรองที่อนุญาตให้ทำการฟ้องคดี และในการฟ้องคดีนี้ผู้เสียหายจะต้องจัดหาหลักประกันสำหรับค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับการฟ้องในคดีแพ่ง ถ้าผู้เสียหายไม่จ่ายค่าธรรมเนียมล่วงหน้าศาลจะไม่รับดำเนินคดี และเมื่อได้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลไปแล้ว ผู้เสียหายไม่มีอำนาจประนีประนอมยอมความกับจำเลยได้อีกจะทำได้ก็โดยการถอนฟ้องระหว่างการดำเนินในศาลชั้นต้นเท่านั้น

ดังนั้น การดำเนินคดีอาญาในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี คือ การนำกฎหมายอาญามาใช้บังคับแก่คดี ซึ่งการดำเนินคดีอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามบุคคลอาจเริ่มดำเนินคดีอาญาได้ในขอบเขตจำกัด หลักการเช่นนี้ก็ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันเป็นความผิดที่กระทบต่อบุคคลผู้เสียหายโดยตรงมากกว่าส่วนที่กระทบต่อสังคมความผิดเช่นนี้รัฐจะดำเนินคดีจะต้องมีอำนาจ ซึ่งก็เป็นการผ่อนคลายนโยบายการดำเนินคดีโดยรัฐและเป็นความผิดที่มีลักษณะคล้ายกับความผิดอันยอมความได้ของประเทศไทย อันเป็นความผิดทางอาญา ที่รัฐเปิดโอกาสให้บุคคลผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการแสดงเจตจำนงหรือที่เรียกว่า Private charge กล่าวคือประมวลกฎหมายของประเทศเยอรมันได้บัญญัติให้ความผิดทางอาญาบางฐานความผิดขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหายว่าการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งความผิดที่ต้องขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหายหรือผู้ถูกประทุษร้ายเป็นสำคัญตามกฎหมายประเทศเยอรมัน มีอยู่ 2 ชนิด

1. ความผิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์
2. ความผิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจ

ความคิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจเป็นความคิดที่ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้เสียหายอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากความคิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ เพราะในความคิดที่ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์การสอบสวนกระทำได้ก่อนการร้องทุกข์ แต่ในความคิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจการสอบสวนจะกระทำมิได้จนกว่าผู้เสียหายจะมอบอำนาจให้ดำเนินการ

จึงแสดงให้เห็นว่าสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีความคิดอาญาบางประเภทที่มีลักษณะคล้ายกับความคิดอันยอมความได้ โดยการร้องทุกข์ของผู้เสียหายเป็นเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีอาญากล่าวคือ พนักงานอัยการจะสอบสวนฟ้องร้องคดีอาญาได้ต่อเมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์แล้ว ซึ่งความคิดดังกล่าวในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน และในการที่ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์มอบคดีไปแล้วคดีก็อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นความคิดที่มีลักษณะคล้ายกับความคิดอันยอมความได้ผู้เสียหายก็ไม่อาจถอนคำร้องทุกข์ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้ถอนคำร้องทุกข์ได้ ส่วนความคิดที่ผู้เสียหายต้องให้อำนาจตามกฎหมายอาญาของไทยเราไม่มีความคิดประเภทนี้ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นไปในทางการเมืองที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลสาธารณะ เช่น นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะ ชอบที่จะพิจารณาโดยรอบคอบว่าดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อตนจะเป็นผลดีกับตนเพียงใด ซึ่งบางครั้งการให้อภัยย่อมเกิดผลดีมากกว่าผลเสียเพราะเท่ากับเป็นการบำเพ็ญบารมี

ส่วนกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลไปแล้ว ผู้เสียหายไม่มีอำนาจที่จะกระทำการประนีประนอมยอมความกับจำเลย ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์สามารถถอนฟ้องคดีอาญาได้ระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นแต่ถ้าได้มีการไต่สวนมูลฟ้องไปแล้ว การถอนฟ้องจะต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยด้วย

4. สาธารณรัฐฝรั่งเศส

กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นกฎหมายสมัยใหม่ประเทศหนึ่งที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และหลายประเทศในโลกได้นำไปประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายของตนเอง ซึ่งกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้บัญญัติถึงหลักและแง่คิดในทางนิติศาสตร์ไว้อย่างมากมาย โดยในความคิดฐานยกยกอรรถพจน์นี้ กฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดที่ต่างจากประเทศต่างๆออกไป โดยได้เสนอในเรื่องความไว้วางใจ (Trust)

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1810 (Code Penal 1810) ได้บัญญัติความผิดฐานยกยกอไว้ใน มาตรา 2 ของ Abus de confiance โดยบัญญัติไว้ใน Art. 406 โดยที่มาตรานี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ. 1935 โดยความผิดฐานยกยกอของสาธารณรัฐฝรั่งเศสตามมาตรานี้ได้บัญญัติลงโทษ ผู้ที่ใช้ประโยชน์จากความบกพร่องของความสามารถของบุคคลหรือ

ผู้เยาว์ที่เขาได้รับมอบหมายและก่อให้เกิดความเสียหายแก่หนี้ใด ๆ ใบเสร็จรับเงินหรือการปลดหนี้ การกู้ยืมเงินหรือทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้ หรือเอกสารสิทธิเปลี่ยนมือได้หรือสิทธิทางหนี้ใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบของการกระทำนั้นหรือจุดประสงค์ของการกระทำนั้นว่ามีการยกยก (สุพิศรา เกตุแก้ว, 2555)

ต่อมาได้มีการประกาศใช้ Nouveau Code Penal 1992 ซึ่งได้กำหนดความผิด Abus de confiance ไว้โดยได้มีการบัญญัติไว้ใน Chapitre IV Des detournements ใน Section Premiere de l'abus de confiance ตาม Art. 314-1 บัญญัติว่า ผู้ใดเบียดบังหรือทำให้เสียหายซึ่งเงินทุนหรือทรัพย์สินหรือสิ่งใดที่เขามอบให้และได้รับไว้โดยมีหน้าที่ที่ต้องคืน หรือตั้งใจกระทำให้เสียหายจะมีความผิดฐาน abus de confiance

จากข้างต้นจะเห็นว่า Art. 406 แห่ง Code Penal 1810 ซึ่งเป็นกฎหมายบัญญัติความผิด abus de confiance เริ่มแรกแห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้นจะจำกัดเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ และต้องได้กระทำต่อผู้เยาว์เท่านั้น มาภายหลังจึงได้ขยายกว้างมากขึ้นตาม Art.314-1 แห่ง Nouveau Code Pena 1992 ซึ่งไม่จำเป็นต้องกระทำต่อผู้เยาว์เท่านั้น หากเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายทรัพย์สินไว้แล้วเบียดบังไปเป็นของตน หรือทำให้เสียหายก็จะมีผิดทันที ซึ่งจะเห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเป็นเรื่องความไว้วางใจ

กฎหมายอาญาฝรั่งเศสใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเป็นหลัก (Public Prosecution) อย่างเคร่งครัด กฎหมายอาญาฝรั่งเศสจึงกำหนดให้รัฐเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญา โดยมีพนักงานอัยการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐ เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะระบบการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายโรมันที่ใช้การดำเนินคดีอาญาแบบไต่สวน จึงทำให้เอกชนผู้เสียหายไม่มีอำนาจในการฟ้องคดีอาญา และกำหนดให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเข้ามาดำเนินการฟ้องคดีแทนซึ่งในอดีตพนักงานอัยการทำหน้าที่ดำเนินคดีแทนพระมหากษัตริย์จึงถือได้ว่าระบบพนักงานอัยการสาธารณรัฐฝรั่งเศสเป็นต้นแบบของระบบพนักงานอัยการของประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรปจนกระทั่งในปี ค.ศ. 1670 สาธารณรัฐฝรั่งเศสจึงร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยกำหนดให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ฟ้องคดีอาญาตามระบบไต่สวนแต่เนื่องจากระบบดังกล่าวมีความบกพร่องในเรื่องการป้องกันสิทธิของผู้ต้องสงสัยในคดี โดยไม่มีการพิจารณาคดีต่อหน้าทนายความ รวมทั้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปอย่างไม่เปิดเผยทำให้คำรับสารภาพของผู้ต้องสงสัยเป็นการได้มาจากการถูกทรมาน

ต่อมาได้มีนักปราชญ์ในสมัยนั้น เช่น วอลแตร์ และมองเตสกิเออร์ ได้มีการเรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบวิธีพิจารณาความอาญาเสียใหม่ โดยเห็นว่าควรนำระบบกล่าวหาแบบสหราชอาณาจักรมาใช้จนกระทั่งปี ค.ศ. 1791 รัฐสภาสาธารณรัฐฝรั่งเศสจึงได้มีการออกกฎหมาย

โดยนำระบบกล่าวหาแบบสหราชอาณาจักรมาผสมผสานกับระบบไต่สวนที่มีอยู่เดิม เช่น การยอมให้เอกชนฟ้องคดีได้ และการตั้งศาลแขวงคณะจู้จี้ขึ้น และในปี ค.ศ.1808 ซึ่งเป็นยุคของนโปเลียน ได้มีสงครามเกิดขึ้นมากมาย และมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงได้มีการตรากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้นมาใหม่โดยตัดอำนาจในการฟ้องคดีอาญาของเอกชนออกเสีย และให้พนักงานอัยการเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญา

ดังนั้น หลักพื้นฐานของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสจึงเกิดจากความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นหลัก โดยไม่ยอมให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเอง ซึ่งหลักการนี้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ. 1959 (Code de Procedure Penale) และได้รับการแก้ไขครั้งสำคัญในเดือนมกราคม ค.ศ. 1993 และเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1993 ในเวลาต่อมา

อย่างไรก็ตาม ระบบกฎหมายในภาคพื้นยุโรปส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดในทางอาญานั้น จะดำเนินการฟ้องในทางแพ่ง (ในคดีละเมิด) เพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย อันมีผลทำให้มีการพิจารณาดำเนินการฟ้องร้องในคดีอาญาไปในคราวเดียวกัน ซึ่งกระบวนการพิจารณาดังกล่าวนี้เป็นลักษณะเฉพาะของกฎหมายอาญาฝรั่งเศส อันถือว่าเป็นการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา (L action civile) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบังคับให้อัยการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการฟ้องคดีอาญาในทางอ้อมนั่นเอง ซึ่งการกำหนดหน้าที่การดำเนินคดีอาญาไว้ให้กับผู้พิพากษาและพนักงานอัยการไว้อย่างชัดเจนเช่นนี้ ทำให้ผู้เสียหายดำเนินการเรียกร้องสิทธิทางแพ่งด้วยตนเองโดยการร้องขอเข้าเป็นคู่ความฝ่ายแพ่งต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญาไม่เกิดปัญหาความเคลือบแคลงสงสัย หรือความไม่มั่นใจของประชาชนในการดำเนินคดีของเจ้าหน้าที่รัฐ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับคำร้องทุกข์แล้ว พนักงานอัยการจะใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องหรือไม่ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการเห็นว่าเมื่อสั่งฟ้องไปแล้วไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณะมากกว่า พนักงานอัยการก็จะใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ (Opportunity principle) นั่นเอง ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดอาญาฝรั่งเศสนั้น จึงไม่มีความผิดอันยอมความได้ รวมไปถึงสิทธิและอำนาจที่เป็นเงื่อนไขการดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหายก็ไม่มีเช่นเดียวกัน

ส่วนกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะไม่เอาผิดแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสถือว่าการใช้ความยินยอมหลังการกระทำความผิดนั้น เป็นเรื่องของการให้อภัยหรือการประนีประนอมยอมความกัน ซึ่งไม่ทำความผิดของผู้กระทำนั้นหมดไป ทั้งนี้ จะเห็นได้จากประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 2046 ซึ่งบัญญัติ การประนีประนอมเกี่ยวกับเรื่อง

ผลประโยชน์ในทางแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 2 วรรค 2 บัญญัติว่า “การยอมสละข้อร้องเรียนทางแพ่งไม่ทำให้คดีอาญาลิ้นสุดลงแต่ประการใด”

อย่างไรก็ตาม แม้ในระบบกฎหมายอาญาฝรั่งเศสจะไม่มีความคิดต่อส่วนตัวที่ให้คู่กรณีตกลงยอมความกันเหมือนกับในประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็ตาม แต่การดำเนินคดีอาญาของกฎหมายอาญาฝรั่งเศสยังมีมาตรการที่ทำให้การฟ้องคดีนั้นยุติลง ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท (Mediation penale) กล่าวคือ การไกล่เกลี่ยทางอาญา (Mediation penale) มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดเล็กน้อย โดยการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดจากการฟ้องคดีและการลงโทษที่รุนแรง

บทที่ 4

วิเคราะห์ความผิดฐานยกยกทรัพย์

ความสัมพันธ์นายจ้างและลูกจ้าง เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่มีการบังคับบัญชา นายจ้างต้องไว้วางใจที่จะมอบหมายงานที่จะให้ลูกจ้างทำ เพื่อแบ่งเบาภาระของนายจ้าง สิ่งหนึ่งที่ นายจ้างต้องการ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นที่สิ่งสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเรื่องของความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนายจ้างได้ส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินของนายจ้างให้ ลูกจ้างเป็นผู้ครอบครองดูแลด้วยความไว้วางใจ แต่ลูกจ้างกลับเบียดบังเอาทรัพย์สินของนายจ้างไป เป็นของตนเองเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นเช่นนี้ เข้า ลักษณะการกระทำความผิดอาญาฐานยกยก แต่ความผิดฐานยกยกไม่มีการกำหนดให้การกระทำ ความผิด โดยอาศัยความสัมพันธ์ในการเป็นนายจ้างลูกจ้างให้รับโทษหนักขึ้นกว่าการกระทำ ความผิดฐานยกยกทั่วไป

หากเปรียบเทียบกับความผิดฐานลักทรัพย์มีบทบัญญัติให้ลงโทษหนักขึ้นหรือที่เรียกว่า เหตุฉกรรจ์ตาม มาตรา 335(11) ในกรณีที่ลูกจ้างเอาทรัพย์สินของนายจ้างไปโดยทุจริตต้องระวางโทษ หนักกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ทั่วไปตามมาตรา 334 ในขณะที่มีบางประเทศมีบทบัญญัติของ กฎหมายที่ลงโทษลูกจ้างที่กระทำความผิดฐานยกยกนายจ้างให้ต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าการ ยกยกทรัพย์ทั่วไป

ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ถึงบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานยกยกทรัพย์นายจ้างดังนี้

ความผิดฐานยกยกตามกฎหมายประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า สำหรับประเทศไทยแนวความคิดการคุ้มครองตามความผิดฐาน ยกยกนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับความผิดอื่น ๆ โดยในช่วงแรก ๆ ที่มีการใช้กฎหมาย การกระทำ ความผิดฐานนี้ยังไม่ได้ถูกกำหนดให้มีโทษในทางอาญา ต่อมาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์มีวิธีการ กระทำความผิดที่มีความหลากหลายมากขึ้นจึงพัฒนาแยกออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ที่ให้ความ คุ้มครองมากกว่ากรรมสิทธิ์ ความผิดฐานยกยกได้มีการกำหนดให้เป็นโทษทางอาญาครั้งแรกใน กฎหมายลักษณะ ร.ศ. 127 มาตรา 314 ที่ได้บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลรักษาทรัพย์ เก็บทรัพย์ จักการทรัพย์ หรือได้รับมอบทรัพย์ไว้เพื่อใช้อย่างหนึ่งอย่างใด โดยเฉพาะหรือตามที่ผู้ มอบทรัพย์นั้น ได้กำหนด และต่อมาผู้นั้นได้เบียดบังทรัพย์นั้นไว้เอง หรือเอาไปใช้เป็นประโยชน์ต่อ

บุคคลอื่นก็จะมีคามผิดฐานยกยกทรัพย์ โดยความผิดยกยกตามมาตรา 314 นี้ ได้มีแนวทางตาม กฎหมายอาญาประเทศฝรั่งเศสมาเทียบเคียง โดยมุ่งเน้นหลักความไว้วางใจ

หลังจากที่มีการใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาได้ระยะหนึ่งแล้ว ก็ได้มีแนวคิดที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญาใหม่ จึงได้มีการตั้งกรรมการขึ้นเพื่อตรวจพิจารณาแก้ไข ซึ่งเป็นการร่างขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ ความผิดฐานยกยกทรัพย์ตามมาตรา 314 ของกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 นั้น เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองต่อ “ความไว้วางใจ” ซึ่งต่างจากมาตรา 352 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่เป็นเรื่องการให้ความสำคัญในเรื่อง “การครอบครอง” ดังนั้น จากการเสนอแก้ไขดังกล่าวจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเสนอฐานความผิดขึ้นมาแทนความผิดฐานยกยกตามมาตรา 314 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 แล้วนำความผิดฐานยกยกเดิมตามมาตรา 314 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 บางส่วนไปเป็นมาตรา 352 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยได้จำกัดขอบเขตของผู้กระทำความผิดให้แคบลง

หลังจากที่ได้แก้ไขของประกอบของความผิดฐานยกยกมาเป็นกรณีที่ผู้ครอบครองของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินไปเป็นของตน ทำให้ความผิดฐานนี้เป็นการแย่งกรรมสิทธิ์เหมือนเช่นความผิดฐานลักทรัพย์ แต่การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้น ต้องปรากฏว่าเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์และการครอบครองของบุคคลอื่นในเวลาเดียวกัน ดังนั้นการกระทำที่เป็นการทำร้ายกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวจึงยังไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ ฉะนั้นความผิดฐานลักทรัพย์ต้องเป็นการกระทำต้องเป็นลักษณะการตัดกรรมสิทธิ์และแย่งการครอบครองด้วย

ดังนั้นความแตกต่างทางคุณธรรมทางกฎหมายระหว่างความผิดฐานยกยกกับความผิดฐานลักทรัพย์ กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 314 ความผิดฐานยกยกยกนั้น จะเป็นความผิดได้เมื่อผู้เสียหายมีเจตนาจงใจส่งมอบทรัพย์ให้ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ดูแลทรัพย์ หรือรักษาทรัพย์ และต่อมาผู้นั้นได้เบียดบังทรัพย์นั้นไว้เอง ซึ่งผู้กระทำความผิดตามมาตรา 314 นั้น ต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบทรัพย์ไว้ให้เท่านั้น โดยเห็นว่าเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้เสียหาย แต่ความผิดฐานยกยกและความผิดฐานลักทรัพย์นั้น ผู้กระทำความผิดไม่ได้จำกัดว่าต้องเป็นใครเพียงแต่ผู้กระทำความผิดต้องครอบครองทรัพย์อยู่ในขณะกระทำความผิด ก็จะเป็นความผิดฐานยกยก แต่ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ได้ครอบครองทรัพย์ในขณะกระทำความผิด ก็จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดลักทรัพย์คือ กรรมสิทธิ์และการครอบครอง แต่ความผิดฐานยกยกคุณธรรมทางกฎหมายคือกรรมสิทธิ์เพียงอย่างเดียว

เมื่อเปรียบเทียบความผิดฐานยกยกทรัพย์กับกฎหมายต่างประเทศ พบว่ากฎหมายของ สหราชอาณาจักรนั้นมิได้จำเพาะเจาะจงความผิดเกี่ยวกับทรัพย์แยกย่อยออกมาเป็นหมวด ๆ ดังเช่น

กฎหมายไทย เพราะนักกฎหมายมีแนวคิดที่ว่าความผิดฐานลักทรัพย์ และความผิดฐานยักยอก ล้วนแต่เป็นความผิดเกี่ยวกับการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีขอบ เพียงแต่วิธีการเพื่อให้ได้ทรัพย์มาเท่านั้นที่แตกต่างกันออกไป จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะแยกเป็นฐานความผิดออกเป็นฐาน ๆ ต่างกัน แต่จะใช้การปรับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้เข้ากับฐานความผิดแทน

ประเทศสหรัฐอเมริกา ในกฎหมายของมลรัฐมิชิแกน ได้มีการกล่าวถึงการยักยอกทรัพย์ของบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ กล่าวคือ การยักยอกทรัพย์ของตัวแทนคนรับใช้หรือลูกจ้างหรือผู้ดูแลทรัพย์สินหรือผู้รับฝากทรัพย์สิน การลงโทษนั้นจะพิจารณาจากเจตนา และเพิ่มโทษขึ้นหากการกระทำความผิดนั้นมีพื้นฐานมาจากความไว้วางใจ ในมาตรา 750.174 การฉ้อฉลโดยตัวแทนคนรับใช้หรือลูกจ้างหรือผู้ดูแลทรัพย์สินหรือผู้รับฝากทรัพย์สิน การลงโทษนั้นจะพิจารณาจากเจตนา และเพิ่มโทษขึ้นหากการกระทำความผิดนั้นมีพื้นฐานมาจากความไว้วางใจซึ่งมีเงื่อนไขในการลงโทษแตกต่างกันตามมูลค่าทรัพย์ที่เอาไปกับจำนวนครั้งที่กระทำความผิด

กฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น ได้วางหลักกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องยักยอกเอาไว้โดยจะเน้นที่เรื่องหลักความไว้วางใจเอาไว้เป็นพิเศษ หากว่าเป็นผู้รับฝากทรัพย์เอาไว้แล้วเบียดบังไปเป็นของตนเองหรือทำให้เสียหายความผิดก็สำเร็จทันที ไม่ว่าจะกระทำกับผู้ใดก็ตาม เริ่มแรกประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้นจะจำกัดเฉพาะกรณีที่อยู่กระทำความผิดมีหน้าที่ และต้องได้กระทำต่อผู้เยาว์เท่านั้น มาภายหลังจึงได้ขยายกว้างมากขึ้นซึ่งไม่จำเป็นต้องกระทำต่อผู้เยาว์เท่านั้น หากเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายทรัพย์ไว้แล้วเบียดบังไปเป็นของตน หรือทำให้เสียหายก็จะมีความผิดทันที ซึ่งจะเห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเป็นเรื่องความ

กฎหมายสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับ “ทรัพย์” มีการแยกหมวดหมู่ตามสิ่งที่กฎหมายประสงค์คุ้มครองหรือ “คุณธรรมทางกฎหมาย” เป็นสิ่งที่กฎหมายไม่ต้องการให้มีการล่วงละเมิดนั่นเองตามตำรากฎหมายอาญาเยอรมันความผิดที่กระทำต่อกรรมสิทธิ์ ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานยักยอก ความผิดฐานชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์หากพิจารณาในสิ่งที่กฎหมายประสงค์คุ้มครองหรือคุณธรรมทางกฎหมายแล้ว ความผิดฐานลักทรัพย์ กับความผิดฐานยักยอกเป็นความผิดที่กระทำต่อกรรมสิทธิ์เหมือนกัน ได้มีการบัญญัติต้องคุ้มครองความผิดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ความผิดฐานยักยอกได้มี 2 ลักษณะคือ กรณีความผิดที่เป็นเรื่องการเบียดบัง ตามมาตรา 246 และกรณีความผิดที่เป็นเรื่องความไว้วางใจ ตามมาตรา 266 ในกรณีประเทศไทยก็ได้มีการแบ่งความผิดฐานยักยอกเป็นเรื่องการเบียดบังกับความไว้วางใจเหมือนกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในส่วนความผิดฐานลักทรัพย์ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก็เป็นความผิดหนึ่งที่คุณธรรมทางกฎหมายคุ้มครอง คือ กรรมสิทธิ์และการครอบครอง ในส่วนของกรรมสิทธิ์ ตามกฎหมายอาญาเยอรมันถือว่าเป็นทรัพย์สินที่สำคัญ

ที่สุด

วิเคราะห์ความผิดฐานยกยอกเปรียบเทียบกับความผิดฐานลักทรัพย์

การกระทำความผิดที่ผู้เสียหายหรือผู้ถูกกระทำมีความสัมพันธ์กัน ในกรณีของความเป็นนายจ้างกับลูกจ้างก็ย่อมมีความสัมพันธ์กันตามสัญญาจ้าง นายจ้างกับลูกจ้างจึงมีความสัมพันธ์พิเศษต่อกันตามสัญญาจ้าง เป็นความสัมพันธ์ซึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจกัน โดยผู้เป็นนายจ้างย่อมคาดหวังว่าลูกจ้างจะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉพาะลูกจ้างที่ทำงานใกล้ชิดกับนายจ้างหรือใกล้ชิดกับทรัพย์สินของนายจ้าง การฉวยโอกาสจากความไว้วางใจของนายจ้างเบียดบังเอาทรัพย์สินของนายจ้างไป นั้น ผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษหนักกว่าการยกยอกทรัพย์ที่ผู้กระทำผิดกับผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่มีได้มีนิติสัมพันธ์กันตามสัญญาจ้าง

หากพิจารณาการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นายจ้าง เป็นการกระทำของลูกจ้างที่เอาไปซึ่งทรัพย์สินของนายจ้างโดยทุจริต ส่วนความผิดฐานยกยอกเป็นการกระทำโดยการเบียดบังซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีความหมายรวมถึงการที่ลูกจ้างเบียดบังเอาทรัพย์สินที่นายจ้างได้มอบการครอบครองให้ลูกจ้างไป ความผิดทั้งสองฐานนี้ ผู้กระทำผิดหากมีฐานะเป็นลูกจ้างของผู้เสียหาย การเอาไปโดยเจตนาลักทรัพย์ กับการเบียดบังเอาทรัพย์สินของนายจ้างไป ล้วนเป็นการกระทำที่ผู้กระทำหรือลูกจ้างกระทำโดยมีเจตนามุ่งประสงค์ต่อทรัพย์สินของนายจ้างนั่นเอง เป็นการกระทำเพื่อที่จะให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของนายจ้างเช่นเดียวกัน

เมื่อความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นความผิดที่ทำลายกรรมสิทธิ์ของเจ้าของกรรมสิทธิ์ และในกรณีที่เป็นการลักทรัพย์ของผู้เป็นนายจ้าง มีบทบัญญัติให้ผู้กระทำผิดที่เป็นลูกจ้างต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 อนุ 11 ส่วนความผิดฐานยกยอกซึ่งเป็นความผิดที่ทำลายกรรมสิทธิ์ของเจ้าของกรรมสิทธิ์ เช่นกัน กลับไม่มีบทบัญญัติให้ผู้กระทำผิดที่เป็นลูกจ้างต้องรับโทษหนัก ทั้งที่ความผิดฐานยกยอกทรัพย์ในกรณีที่เป็นการยกยอกทรัพย์ของนายจ้างที่ความสัมพันธ์ของนายจ้างลูกจ้างอยู่บนหลักแห่งความไว้วางใจ สมควรที่ลูกจ้างที่กระทำความผิดโดยทำลายความไว้วางใจของนายจ้าง ควรจะได้รับโทษหนักกว่าความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะนอกจากจะทำการประทุษร้ายต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์แล้วยังประทุษร้ายต่อความไว้วางใจและความสัมพันธ์อีกด้วย

ความสัมพันธ์ในฐานะนายจ้างลูกจ้าง ยังก่อให้เกิดหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง คือ ลูกจ้างจะต้องการควบคุมดูแลทรัพย์สินของนายจ้างมิให้สูญหาย หรือถูกทำลาย หรือถูกละเมิดจากการกระทำของบุคคลอื่น การที่ลูกจ้างกระทำความผิดเสียเอง นอกจากจะเป็นการกระทำผิดกฎหมายแล้วยังเป็นการกระทำความผิดสัญญาจ้างด้วย เพราะผู้เป็นลูกจ้างมีโอกาสในการคิด ตัดสินใจ ทบทวน ที่จะกระทำความผิด

โดยคำนึงถึงโอกาส ผลเสีย ผลประโยชน์ หรือความเสี่ยงที่จะถูกจับได้ รวมถึงแรงกระตุ้นและ
 มุลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของตนเอง จึงจะตัดสินใจที่จะกระทำผิด เมื่อผู้กระทำมีโอกาสในการ
 คิดตัดสินใจ ทบทวน ก่อนที่จะลงมือกระทำมากกว่าการกระทำผิดในลักษณะเดียวกันของผู้กระทำ
 ที่ไม่ได้อยู่ในสถานะเดียวกัน เมื่อมีการกระทำความคิดเกิดขึ้น ผู้ที่กระทำผิดโดยมีโอกาสดคิด
 ไคร์ครวญ ไตร่ตรอง ก่อน ย่อมสมควรได้รับโทษหนักกว่าผู้กระทำที่ไม่มีโอกาสดคิด ไคร์ครวญ
 ไตร่ตรองตามหลัก เจตจำนงเสรี (Free will)

ตามทฤษฎีการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันไม่ให้มีการกระทำผิด ต้อง
 อาศัยกฎหมายและการลงโทษเป็นเครื่องมือสำหรับป้องกันและควบคุม และการลงโทษควรกำหนด
 ไว้ในความผิดแต่ละประเภทให้เพียงพอที่จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดมากกว่าความพึงพอใจในการ
 ละเมิดกฎหมาย ทำให้หากลูกจ้างที่กระทำความผิดฐานขี้ขอกแล้วได้รับโทษเหมือนบุคคลอื่น
 พฤติการณ์ของการกระทำจะมีความร้ายแรง ทำให้ลูกจ้างผู้กระทำผิดนั้น ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย
 และกระทำความผิดซ้ำ ๆ จนก่อให้เกิดความเสียหายมากขึ้นอีก หากการกระทำความผิดฐานขี้ขอก
 ทรัพย์สินจ้างมีบทลงโทษด้วยเหตุฉกรรจ์ จะช่วยเป็นการยับยั้งชั่งใจในการกระทำความผิดมากขึ้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่าความผิดฐานชักยอกได้ปรากฏชัดเจนในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจ โดยกำหนดโทษผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้วเบียดบังเอาไปเป็นของตน หรือของบุคคลที่สามให้เป็นความผิดฐานชักยอกโดยมีการบังคับใช้มาได้ระยะหนึ่ง ก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 โดยตัดเรื่องมอบหมายออกแล้วเอาโทษในกรณี que ผู้กระทำเบียดบังเอาทรัพย์สินที่ตนครอบครองไว้ไปเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 และยังคงให้เป็นความผิดอันความได้เนื่องจาก คณะอนุกรรมการตรวจแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเห็นว่าเป็นเรื่องที่สาธารณะชนป้องกันได้ ทั้งที่ ความผิดฐานชักยอกและความผิดฐานลักทรัพย์ก็เป็นความผิดที่กระทำต่อกรรมสิทธิ์ด้วยกัน หากแต่ ความผิดฐานลักทรัพย์จะมีการคุ้มครองในส่วนของ การครอบครองที่เพิ่มมาอีก การกระทำความผิด ฐานชักยอกและความผิดฐานลักทรัพย์ต่างเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น เหมือนกัน

กระทำความผิดฐานลักทรัพย์นายจ้าง เป็นการกระทำของลูกจ้างที่เอาไป ซึ่งทรัพย์สินของ นายจ้างโดยทุจริต ส่วนความผิดฐานชักยอกเป็นการกระทำโดยการเบียดบังซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีความหมายรวมถึงการที่ลูกจ้างเบียดบังเอาทรัพย์สินที่นายจ้างได้มอบการครอบครองให้ลูกจ้าง ไป ความผิดทั้งสองฐานนี้ ผู้กระทำความผิดหากมีฐานะเป็นลูกจ้างของผู้เสียหาย การเอาไปโดยเจตนา ลักทรัพย์ กับการเบียดบังเอาทรัพย์สินของนายจ้างไป ล้วนเป็นการกระทำที่ผู้กระทำหรือลูกจ้างกระทำ โดยมีเจตนามุ่งประสงค์ต่อทรัพย์สินของนายจ้างนั่นเอง เป็นการกระทำเพื่อที่จะให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สิน ของนายจ้างเช่นเดียวกัน เมื่อความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นความผิดที่ทำลายกรรมสิทธิ์ของเจ้าของ กรรมสิทธิ์ และในกรณีที่เป็นการลักทรัพย์ของผู้เป็นนายจ้าง มีบทบัญญัติให้ผู้กระทำผิดที่เป็น ลูกจ้างต้องรับโทษหนักขึ้นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 อนุ 11 ส่วนความผิดฐาน ชักยอกซึ่งเป็นความผิดที่ทำลายกรรมสิทธิ์ของเจ้าของกรรมสิทธิ์เช่นกัน กลับไม่มีบทบัญญัติให้ ผู้กระทำผิดที่เป็นลูกจ้างต้องรับโทษหนัก ทั้งที่ความผิดฐานชักยอกทรัพย์สินในกรณีที่เป็นการชักยอก ทรัพย์สินของนายจ้างที่ความสัมพันธ์ของนายจ้างลูกจ้างอยู่บนหลักแห่งความไว้วางใจ สมควรที่ ลูกจ้างที่กระทำความผิดโดยทำลายความไว้วางใจของนายจ้าง ควรจะได้รับโทษหนักกว่าความผิด ฐานลักทรัพย์ เพราะนอกจากจะทำการประทุษร้ายต่อกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแล้วยังประทุษร้ายต่อ ความไว้วางใจและความสัมพันธ์

โดยหากพิจารณากฎหมายต่างประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์อย่างสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติความผิดฐานขั้กขอกและความผิดฐานลักทรัพย์ที่แตกต่างกัน คือ สหราชอาณาจักร ให้การคุ้มครองความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ทั้งหมดมาไว้ในฐานเดียวกัน ซึ่งมาจาก แนวความคิดที่ว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ต่าง ๆ เช่น ลักทรัพย์ ขั้กขอก น้อ โกง นั้นมีความผิดมาจากความผิดเดียวกัน โดยมีการมุ่งให้ได้ทรัพย์สินของผู้อื่น จึงได้รวบรวมความผิดต่างๆเข้าด้วยกัน แต่ในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ความผิดทั้งสองฐานนี้แยกออกจากกันซึ่งการลักขโมยตามกฎหมายคอมมอนลอว์จัดว่าเป็นความผิดร้ายแรง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การลักทรัพย์อย่างใหญ่โต หรือการลักทรัพย์เล็กน้อย ส่วนความผิดฐานขั้กขอกคือการที่บุคคลได้ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมายแล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินมาเป็นของตน การขั้กขอกทรัพย์จะเป็นความผิดอาญาร้ายแรงหรือไม่ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์ที่มีการขั้กขอก กฎหมายของมลรัฐมิชิแกน ได้มีการกล่าวถึงการขั้กขอกทรัพย์ของบุคคลที่ควรไว้วางใจ กล่าวคือ การขั้กขอกทรัพย์ของตัวแทนคนรับใช้หรือลูกจ้างหรือผู้ดูแลทรัพย์สินหรือผู้รับฝากทรัพย์สิน การลงโทษนั้นจะพิจารณาจากเจตนา และเพิ่มโทษขึ้นหากการกระทำความผิดนั้นมีพื้นฐานมาจากความไว้วางใจอีกทั้งยังมีลักษณะการเพิ่มโทษในความผิดฐานขั้กขอกทรัพย์เหตุฉกรรจ์ กล่าวคือ กฎหมายของมลรัฐมิชิแกนวางหลักการลงโทษเอาไว้ 2 ประเภท คือการลงโทษเพิ่มในกรณีทำผิดซ้ำและการลงโทษเพิ่มจากมูลค่าทรัพย์ที่ขั้กขอกไป ซึ่งการขั้กขอกทรัพย์ในสหรัฐอเมริกา คือ การที่บุคคลใดได้ครอบครองทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยชอบด้วยกฎหมาย แล้วเบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นมาเป็นของตน การขั้กขอกทรัพย์จะเป็นความผิดอาญาร้ายแรงหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์ที่ขั้กขอก ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้แบ่งแยกฐานความผิดและลักษณะความผิดระหว่างลักทรัพย์กับขั้กขอกทรัพย์เอาไว้ โดยชัดเจนแตกต่างจากอังกฤษ แต่ยังมีแนวคิดเหมือนกัน คือ ไม่สามารถยอมความกันได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อสังคมหรือรัฐเป็นผู้เสียหาย สังคมเท่านั้นที่จะใช้สิทธิในการยอมความได้ เอกชนไม่อาจที่จะใช้สิทธิดังกล่าวได้ แม้ว่าคนจะเป็นผู้เสียหายโดยพฤตินัยก็ตาม

ส่วนในประเทศฝรั่งเศสนั้นได้วางหลักกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องขั้กขอกเอาไว้โดยจะเน้นที่เรื่องหลักความไว้วางใจเอาไว้เป็นพิเศษ หากว่าเป็นผู้ที่รับฝากทรัพย์เอาไว้แล้วเบียดบังไปเป็นของตนเองหรือทำให้เสียหายความผิดก็สำเร็จทันที ไม่ว่าจะกระทำกับผู้ใดก็ตาม เริ่มแรกประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสนั้นจะจำกัดเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ และต้องได้กระทำต่อผู้เยาว์เท่านั้น มาภายหลังจึงได้ขยายกว้างมากขึ้นซึ่งไม่จำเป็นต้องกระทำต่อผู้เยาว์เท่านั้น หากเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายทรัพย์ไว้แล้วเบียดบังไปเป็นของตน หรือทำให้เสียหายก็จะมีคามผิดทันที ซึ่งจะเห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่าเป็นเรื่องความไว้วางใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดให้มีความผิดฐานข่มขืนกักรัพย์นายจ้าง และกำหนดบทลงโทษให้หนักกว่า การกระทำความผิดฐานข่มขืนของบุคคลอื่นตาม มาตรา 352 ดังนี้

“มาตรา 352/1 ผู้ใดข่มขืนกักรัพย์ที่เป็นของนายจ้าง ต้องระวางโทษจำคุก..... หรือปรับ.....หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ทั้งนี้เป็นการแก้ไข เพื่อให้ผู้เป็นลูกจ้างมีความยับยั้งชั่งใจในการคิดที่จะกระทำความผิดมากขึ้น และให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- คณิต ฌ นคร. (2559). *กฎหมายอาญา ภาคความผิด*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จิรวัดน์ จงสงวนดี. (2543). *ความคิดฐานยกยอก: ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการคุ้มครอง ระหว่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กับประมวลกฎหมายอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตรกุล พงษ์ธรรม. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสตร์, คณะรัฐประศาสตรศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นวลจันทร์ ทัศนชัยกุล. (2548). *อาชญากรรมการป้องกัน: การควบคุม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประภาพรธณ วงศาโรจน์. (2532). *การพัฒนาเอกลักษณ์ร่วมเพศในหมู่วัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา, คณะสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีดา ศิริสวัสดิ์. (2539). *ปฏิภรียาของสังคมต่อหญิงที่ถูกข่มขืน*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิษณุ เครืองาม. (2517). การยอมความในคดีอาญา. *วารสารกฎหมาย*, 5(2), 156
- ศุติมาน นฤมล. (2530). *กระบวนการกลายเป็นหมอนวด*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุดสงวน สุธีสร. (2547). *อาชญาวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธาสิณี ดอกกะเอม. (2552). *ปัจจัยทางสังคมที่มีการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพัตรา เกตุแก้ว. (2555). *การจัดประเภทความผิดอาญาแผ่นดินกับความผิดอันยอมความได้: ศึกษากรณีความผิดยกยอกกับความผิดฐานลักทรัพย์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริดี พนมยงค์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2548). *คำอธิบายความคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

- Akers, R. L. (1994). *Criminological theories: Introduction and evaluation*. Los Angeles, CA: Roxbury.
- Vold, G. B. & Bernard, J. (1986). *Theoretical criminology*. Oxford: Oxford University Press.
- Master, R. & Roberson, C. (1990). *Inside criminology*. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice Hall.
- Maestro, M. (1973). *Cesare Beccaria and the origins of penal reform*. Philadelphia: Temple University Press.
- Merton, R. K. (1964). *Social theory and social structure*. New York: Free.
- Sutherland, E. H., & Cressey, D. R. (1966). *Principles of Criminology*. New York: J. B. Lippincott.
- Zimring, F. E. & Hawkins, G. (1973). *Deterrence; The legal threat in crime control*. Chicago: University of Chicago Press.
- Senna, J. & Siegel, L. (1989). *Essentials of criminal justice*. n.p.